

SAMRÅDSREDOGÖRELSE
2021-05-05

Kommunfullmäktiges plan
för energi- och klimat

Innehållsförteckning

Innehåll

Sammanställning av inkomna yttranden	1
Redogörelse för samrådet.....	1
Översikt av inkomna yttranden fördelat på kapitel.....	2
Övergripande kommenterar	4
Inkomna synpunkter indelade utifrån kapitel	13
Kapitel 1. Inledning.....	13
Kapitel 2. Klimatpolitiska mål och utmaningar.....	15
Kapitel 3. Energibalans och utsläpp i Halmstad.....	15
Kapitel 4. Strategival för Halmstad.....	21
Fokus 1. Effektiva och fossilfria transporter.....	23
Fokus 2. Resurseffektiv och fossilfri bebyggelse	32
Fokus 3. Ett stabilt och hållbart energisystem	41
Fokus 4. Klimatsmart konsumtion.....	45
Kapitel 5. Globala mål och nationella miljö kvalitetsmål.....	50
Kapitel 6. Samlad miljöbedömning	51

Sammanställning av inkomna yttranden

Synpunkterna från respektive remissinstans redovisas under det kapitel som synpunkterna berör. Alla synpunkter redovisas i detta arbetsmaterial, både de av mer övergripande karaktär, förslag till ändringar, nya förslag och kommentarer som är mer redaktionella. Nämnder och bolag har i en del fall också gjort en bedömning av om det som föreslås bedöms leda till ökade kostnader, kan rymmas inom budget eller i vissa fall leda till besparingar.

Synpunkter från internremissen till tjänstepersoner på kommunledningsförvaltningen har också lyfts in i sammanställningen.

Planen för energi- och klimat beskriver inte geografiska områden och specifika platser. Synpunkter om bebyggelse, infrastruktur och transportsystemet hanteras inte här.

Sex skrivelser från privatpersoner uttrycker synpunkter som inte behandlas inom ramen för energi- och klimatplanen, men som hanteras inom ramen för Framtidsplan 2050 och plan för transportsystemet. Dessa skrivelser redovisas i sin helhet i Bilaga 2.

Synpunkter från såväl privatpersoner som andra remissinstanser som är relevanta för Framtidsplan 2050 och plan för transportsystemet förs över till handläggarna för dessa planer för vidare hantering.

Redogörelse för samrådet

Samrådsförslaget för kommunens energi- och klimatplan har den 9 november 2020 skickats på samråd till samtliga kommunala nämnder och styrelser, samt på internremiss till kommunledningsförvaltningen.

Förslaget har även sänts för yttrande till:

Länsstyrelsen i Hallands län, Region Halland och Högskolan i Halmstad.

Samrådsförslaget skickades samma datum även för kännedom till:

Hallands kommuner, Halmstads Naturskyddsförening, Klimataktion, LRF Halland, Den Goda jorden och E.ON Regionansvarig syd enligt överenskommelse.

Tillväxtavdelningen informerade om samrådet i nyhetsbrev som sänds ut i kommunens företagsnätverk i Halmstad.

Information om att förslaget till kommunens energi- och klimatplan annonserades i Hallandsposten den 10 och 12 december 2020. Annonseringen har under samrådet varit tillgänglig på kommunens hemsida och ställts ut på Rådhuset.

Digitalt informationsmöte för kommunledningsförvaltningens avdelningar samordnades med planerna för transportsystemet och planen för vatten och VA den 18 januari 2021. Yttranden från internremissen hanteras också i sammanställningen.

Synpunkter har inkommit från elva kommunala nämnder, fem kommunala bolag, kommunledningsförvaltningen (internremiss), Länsstyrelsen i Halland, Region Halland, Hylte kommun, Laholms kommun, Högskolan i Halmstad, Halmstads Naturskyddsförening, Klimataktion, White arkitekter samt sju skrivelser från privatpersoner.

Översikt av inkomna yttranden fördelat på kapitel

Tabellen visar vilka kapitel respektive remissinstans har yttrat sig. Remissinstanser som inte inkommit med synpunkter, eller meddelat att de avstår indikeras med ()

Förutom övergripande kommentarer så berör synpunkterna i första hand kapitel 4 som behandlar mål och åtgärder.

	Avstår	Ingen erinran	Övergripande	Kapitel 1	Kapitel 2	Kapitel 3	Kapitel 4	Fokus 1	Fokus 2	Fokus 3	Fokus 4	Kapitel 5	Kapitel 6
Statlig myndighet													
Länsstyrelsen i Halland			X	X		X	X	X		X	X		X
Kommunala nämnder													
Barn- och ungdomsnämnden			X						X				
Byggnadsnämnden			X					X			X		
Fastighetsnämnden			X					X	X				
Hemvårdsnämnden			X					X			X		
Kulturnämnden			X								X		
Miljönämnden								X			X		
Räddningsnämnden			X					X					
Servicenämnden			X					X			X		
Socialnämnden	()												
Teknik- & fritidsnämnden			X										
Utbildnings- o arbetsmarknadsnämnden			X					X	X		X		
Valnämnden	X												
Nämnden för överförmyndare i samverkan	X												
Internremiss kommunledningsförvaltningen			X	X		X	X	X	X	X	X		X
Kommunala bolag													
Halmstads Rådhus AB	X												
Halmstads Flygplats AB	()												
Halmstads stadsnät AB			X										
Destination Halmstad AB			X					X					
Halmstad Business Incubator AB	()												
Hallands Hamnar Halmstad AB	()												
Halmstads Energi och Miljö AB			X				X		X	X			
Halmstads Fastighets AB			X	X			X	X	X	X	X		
Laholmsbuktens VA AB			X	X		X	X	X	X	X	X		

	Avstår	Ingen erinran		Övergripande	Kapitel 1	Kapitel 2	Kapitel 3	Kapitel 4	Fokus 1	Fokus 2	Fokus 3	Fokus 4	Kapitel 5	Kapitel 6
Region och grannkommuner														
Region Halland				X										
Hylte kommun				X										
Laholms kommun		X												
Organisationer och företag														
Högskolan i Halmstad				X	X		X		X	X	X	X		X
Halmstads Naturskyddsförening				X					X	X		X		
Klimataktion				X	X		X		X	X	X	X		
White arkitekter				X						X				
Privatpersoner														
Privat SW				X			X		X	X	X			
Privat CVL				X					X					
Privat YK				X					X					
Privat AK				X					X					
Privat JLSSL				X					X					
Privat MT				X					X					
Privat LL				X										

Verksamheternas kostnadsbedömningar

I sin helhet uttrycker inte verksamheterna att de ekonomiska kostnaderna för de föreslagna åtgärderna är alarmerande. Vissa av de föreslagna åtgärderna bedöms kunna medföra initialt ökade kostnader, men sedan leda till besparingar.

Fastighetsnämnden och HFAB påtalar att målet om att energieffektivisera med 3 % medför en mycket hög kostnad och kräver extra resurser i form av tid, kompetens och ekonomiska medel.

Fastighetsnämnden och kommunledningsförvaltningen bedömer även att åtgärderna för att minska klimatpåverkan inom byggsektorn kan bli höga.

Service-nämnden och kommunledningsförvaltningen bedömer att kostnader för att göra kommunens fordonspark fossilfri kommer att innebära ökade kostnader. Främst när det gäller arbetsmaskiner och tyngre fordon, men även en del servicefordon där utbudet idag är begränsat.

Klimatväxling föreslås som ett sätt att använda ekonomiska styrmedel för att minska klimatpåverkan från kommunens tjänsteresor.

Kostnadsbedömningarna finns redovisade separat i bilaga 3. Sammanställning av verksamheternas kostnadsbedömningar.

Övergripande kommenterar

Sammanfattning av övergripande kommentarer

De flesta av skrivelserna ställer sig positiva till att kommunen tar fram en ny energi- och klimatplan och att det är positivt att planen även inkluderar andra växthusgaser och berör konsumtionens påverkan på klimatet.

Men en genomgripande synpunkt är att de åtgärder som redovisas inte kommer att räcka för att minska de klimatpåverkande utsläppen tillräckligt snabbt. Framför allt så efterfrågas fler åtgärder för den territoriella kommunen och invånarna. Några efterlyser även en ökad samordning av de olika styrdokumenterna som kommunen tar fram.

Redovisning av övergripande kommentarer

STATLIGA MYNDIGHETER

LÄNSSTYRELSEN

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen menar att planen är genomarbetad och pedagogisk. Samtidigt är Länsstyrelsen tveksam till om de åtgärder som föreslås i planen är tillräckliga för att genomföra en klimatomställning. Därav efterfrågas en högre ambitionsnivå och tydligare målformuleringar som svarar mot de utmaningar som diskuteras i kapitel 2 och 3.

Med tanke på klimatfrågans dignitet och de stora kostnader som är förenade med anpassning till ett förändrat klimat är det angeläget med kraftfulla och tydliga målformuleringar som enkelt kan följas upp. Länsstyrelsen anser att de föreslagna målen är alltför vaga och de skulle kunna specificeras. Detta gäller speciellt målsättningen för den territoriella kommunen (s. 15). Exempelvis bör målen fastslå att utsläppsminskningstakten ska ökas från dagens otillräckliga nivåer.

Länsstyrelsen menar att det är positivt att Halmstad kommun arbetar parallellt med framtagande av översiktsplan, transportplan samt plan för energi och klimat. För att begränsa utsläppen av klimatgaser till de målnivåer som diskuteras i den senare vore det önskvärt att Halmstad kommun tydligare utnyttjar sitt planmonopol för att skapa en hållbar samhällsutveckling. Fysisk planering är ett kraftfullt verktyg för att påverka energianvändning och klimatgasutsläpp i en kommun.

KOMMUNALA NÄMNDER OCH BOLAG

BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDEN

Barn- och ungdomsnämnden ställer sig positiv till Plan för energi och klimat och instämmer i dess målsättningar och strategival. Nämnden ser som sin del att undervisa och arbeta för att bygga medvetenhet kring planens frågor. Barn och elever får med sig tankar och perspektiv och lyfter frågorna i många kommunala hushåll.

Utöver de mål som ställs upp i planen ser barn- och ungdomsnämnden att planen kan få många positiva följeffekter såsom att elever får möjlighet att inspireras av arkitektur som är hållbar. Vid byggnation av enskilda byggnader såväl som vid bredare penseldrag i form av nya exploateringar är det även av vikt att samhället planeras utifrån att barn ska leva och verka där. För att kunna ändra resvanor och minska bilberoendet behöver möjlighet till rekreation och service såsom förskola och skola planeras i närheten av bostaden.

BYGGNADSNÄMNDEN

Bedömningen är att genomförandet av planen kommer innebära måttligt utökade kostnader för nämnden och inte säkert inrymmas inom nuvarande budget. Detta främst i relation till föreslagna mål inom fokusområde 2 och 3.

FASTIGHETSNÄMNDEN

Energi- och klimatplanen är väl genomarbetad med en tydlig struktur och beskrivande text som enkelt går att koppla till målen.

Teknik- och fastighetsförvaltningen ser med spänning fram emot att anta de utmaningar som väntar och vara en av aktörerna som visar vägen mot en energismart och fossilfri kommun.

HEMVÅRDSNÄMNDEN

Hemvårdsförvaltningen är positiv till den nya planen för energi och klimat. Mycket av åtgärderna som beskrivs är inget som berör den verksamhet som hemvårdsförvaltningen bedriver. Därför är våra svar och synpunkter väldigt kortfattade.

KULTURNÄMNDEN

Kulturnämnden ser positivt på att planen tydligt pekar ut mål, åtgärder och ansvar. Det är även positivt att planen nu även tar med konsumtionsbaserade utsläpp som ett av fokusområdena.

RÄDDNINGSNÄMNDEN

Det kan finnas en mening med att slå samman klimatanpassningsplan och plan för energi och klimat, för att tydligare visa på orsak och verkan.

Kommunen bör även värdera vilka åtgärder som kan vidtas för att minimera risken för klimatpåverkande olyckor, likt omfattande skogsbränder, brand i drivmedelsupplag och oljepåslag.

Kostnader är beroende av vilka åtgärder som krävs. Troligt är att investeringskostnader kommer att vara höga.

SERVICENÄMNDEN

Servicekommittén ställer sig positiv till förslaget för ny energi- och klimatplan med nedanstående synpunkter utifrån remissmissivets frågeställningar: *Synpunkter redovisas under fokusområde 1 och 4.*

TEKNIK- OCH FRITIDSNÄMNDEN

Teknik- och fritidsnämnden ställer sig positiv till förslaget till energi- och klimatplan. Innehållet ska implementeras i teknik- och fastighetsförvaltningens vardagliga reguljära verksamhet.

Förvaltningen noterar planens bedömning att de årliga växthusgasutsläppen i Sverige, så även i Halmstad, behöver minska väsentligt mer än hittills för att Sverige ska ta sitt ansvar enligt Parisavtalet.

Teknik- och fritidsnämnden konstaterar att denna plan har samma planeringshorisont som ett antal andra strategiskt viktiga kommunala styrdokument. Bland dessa kan nämnas Framtidsplan 2050 och transportplanen där nämnden och förvaltningen i högsta grad är delaktig och medverkande, vilket även är ambitionen när det gäller klimatanpassningsplanen.

Fokusområdena Effektiva och fossilfria transporter och Resurseffektiv och fossilfri bebyggelse är synnerligen viktiga angelägenheter för nämnden och förvaltningen. Ett snabbt växande Halmstad innebär ett stort antal byggprojekt vars planering och genomförande kräver samordning för att bli klimatsmarta och energieffektiva.

UTBILDNINGS- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden stödjer de målsättningar, strategival och åtgärder som beskrivs i planen och har inget att erinra.

Vid merparten av förslagna åtgärder som förslås i plan för energi och klimat är utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beroende av andra nämnders agerande och efterlevnad av planen.

VALNÄMNDEN

Avstår yttrande

NÄMNDEN FÖR ÖVERFÖRMYNDARE I SAMVERKAN

Avstår yttrande

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

Planen är välskriven, elegant disponerad och avhandlar för området relevanta dimensioner.

.....

Det hör kanske inte hemma någonstans i dokumentets fokusområden, men kan det kanske övervägas en diskussion om ”koldioxidfällor” eller motsvarande? En kommun kan kanske göra skillnad via exempelvis trädplantering och skogsskötsel, skogsbruk kort sagt, eller via andra metoder som fångar in eller binder koldioxid. Detta område tycks inte belysas i planen, vilket det kanske finns skäl för?

Det noteras att det under en hel del åtgärder så står det att ”samtliga bolag” har ett samordningsansvar. Det hade varit bättre att namnge de bolag som det gäller, annars innefattas även kommunens mycket små bolag som Halmstad Business Incubator, AB Industristaden och Destination Halmstad etc, vilket förmodligen inte är avsikten.

Det kan även behöva uppmärksammas i dokumentet att förvaltningar och bolag redan tidigt i sitt planerings- och budgetarbete behöver ta höjd för eventuella extra kostnader som kan uppstå i samband med kravställning på ökad hållbarhet i upphandlingar.

- Som vägledande dokument tycker vi att dessa är bra.
- Vi vill skicka med vikten av bra struktur för att se till att de kommer göra skillnad i praktiken, i besluten, för koncernens prioriteringar, för budgetplanering. Så att de inte stannar vid bra dokument och fina skrivningar. Att det finns budget kopplad att realisera dem.
- Som vi vet hänger dessa dokument ihop med många andra strategiska dokument och måste så fortsätta vara. Medskick från oss för att växa hållbart är att transportsystemet är en oerhört viktig grund för annan utveckling. Att konkreta och realistiska lösningar på trafikfrågan finns på plats före nya områden för bostäder och verksamheter/företag projekteras/blir verklighet. Detta är av vikt för en långsiktig attraktivitet för olika områden och Halmstad i stort att flöden och infrastruktur fungerar på ett tillfredsställande sätt – annars har vi byggt in en problematik vi eventuellt inte kommer kunna lösa.

HALMSTADS RÅDHUS AB

Avstår yttrande

HALMSTADS STADSNÄT AB

Bolaget ser positivt på planen, all ambition att minska klimatpåverkan måste tas tillvara på ett positivt sätt. I planen finns många bra målsättningar som om rätt utförda kommer att ge effekt både på kort och lång sikt. Alla åtgärder som vi som Kommun kan genomföra bör vi genomföra.

Bolaget har inget ytterligare att erinra eller tillföra till planen utan ställer sig bakom den.

DESTINATION HALMSTAD AB

Destination Halmstad AB tillstyrker remissen kommunfullmäktiges plan för energi och klimat i sin helhet men vill trycka på Fokus 1, mål 1.

HALMSTADS ENERGI OCH MILJÖ AB

HEM önskar se en bättre koppling mellan ÖP Framtidsplan 2050 och kommunens kommande Energi- och Klimatplan. Som energibärare måste vi planera långsiktigt, och därför kommer en tydlig koppling mellan dessa planer underlätta att alltid hitta det bästa valet och våga ta chanser då vi vet att riktningen är utstakad. Med detta sagt lämnar vi även en förfrågan om att ge denna plan mer öppenhet och mottaglighet för nya lösningar och innovationer, då utmaningar som klimatförändringar, ökat elberoende och digitalisering kommer kräva detta av oss alla.

Vi ser att både Framtidsplan 2050 och Energi- och klimatplanen borde balansera ambitionen att minska kommunens växthusgasavtryck med att göra kommunen attraktiv för nyetablering av storskalig och klimatsmart industri. Dessa planer bör skapa förutsättningar för storskalig etablering av tillväxtsindustri som matchar kommunens miljöambition, geografiska förutsättningar och energi-infrastruktur som kan skapa förutsättningar för cirkulära flöden mellan industrier, verksamheter och bostäder.

Transporter står för 1/3 av Sveriges växthusgasutsläpp och denna plan bör även fokusera på en storskalig elektrifiering av fordonsflottan.

Gällande biogas och vätgas kan dessa bränslen lämpa sig bättre för lagring och generering av el i stationära kraftstationer med konstant varvtal. Då utnyttjas det bränslet mest effektivt. Satsningar på lokalproducerad solex och vindkraft bör samordnas för att förse den elektrifierade infrastrukturen med energi.

Både stationär och dynamisk laddning av fordon bör utforskas. Prognosen säger att vi har ca 25 000 laddbara bilar i Halmstad 2030 och tillsammans med vetskapen om att Halmstad är en logistik mittpunkt ser vi att förändringarna i fordonsflottan kommer vara väldigt tärande på vårt elnät. HEM vill därför gärna ta på sig samordningsansvaret för denna övergång.

HALMSTADS FASTIGHETS AB

Planens giltighetstid, 2021 - 2025, framgår inte av samrådsversionen.

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Lättöverskådlig tydlig plan som ger tydliga mål och en del steg på vägen.

Harmoniserar väl med LBVAs mål.

Förtydliga gärna hur uppföljning ska ske, vem som ansvarar för uppföljningen och vad det blir för följder när verksamheter underpresterar i sina åtaganden.

REGION OCH GRANNKOMMUNER

REGION HALLAND

Sammanfattningsvis så ligger planen väl i linje med den gröna omställningen som är ett prioriterat område inom regionen genom Regional utvecklingsstrategi, Bästa livsplatsen 2035, där en positiv tillväxt går i linje med en hållbar utveckling.

De fyra fokusområdena är relevanta med tydliga mål och åtgärder kopplat till samordningsansvar. Region Halland instämmer i den beskrivning av utmaningar som lyfts fram i planen. Det är positivt att utsläppen från konsumtion, som har en stor betydelse för regionens klimatpåverkan även behandlas. Genom att ta fram en koldioxidbudget så bidrar planen med ett viktigt tillskott till regionens klimatarbete.

Planen har bra beskrivningar av nuläget inom området för energi och klimat genom grafer och diagram. Att tydliggöra hur arbetet med åtgärder och insatser kommer att påverka dessa nyckeltal framöver hade skapat ytterligare tydlighet.

HYLTE KOMMUN

Det är positivt att planen tagits fram som på ett illustrativt sätt åskådliggör behov, utveckling och möjligheter vad gäller klimatarbetet inom Halmstad kommun. Det som lyfts i planen gäller likväl i det mesta även för Hylte kommun. Det hade därför varit möjligt och gynnsamt om möjligheterna till interkommunalt samarbete hade lyfts mer i planen och att möjligheterna med ett sådant samarbete hade belysts ytterligare.

Det gäller bland annat samarbete vid planläggningen som spelar en stor roll för att möjliggöra klimatarbetet både som hållbart och resurseffektivt. Till exempel hade ett sådant lämpligt projekt kunnat vara en cykelled utmed Nissan, Nissanleden, likväl som Hallandsleden utmed kusten. Vidare kan nämnas möjligheter för tillsynsmyndigheterna i kommunerna att samarbeta för att genom lagstiftning styra mot ett hållbart samhälle. Kommunerna skulle också tillsammans kunna arbeta för att göra kollektivtrafiken mer attraktiv. För att exempelvis minska trängslan av fordon i Halmstads kommun.

Det finns också möjligheter att i planen diskutera hur nudging kan styra till ett mer miljömedvetet beteende, exempelvis klimatsmart konsumtion. Här kunde arbete med energirådgivare, miljöstrateg och kommunikatörer spela en roll.

Sammantaget ställer sig Hylte kommun positiv till planen men framför att det hade varit möjligt och gynnsamt om det interkommunala samarbetet hade belysts något ytterligare.

LAHOLMS KOMMUN

Ingen erinran.

ORGANISATIONER OCH FÖRETAG

HÖGSKOLAN I HALMSTAD

Övergripande anser Högskolan att det i kommunfullmäktiges plan finns en god ansats att betrakta kommunens energisystem och dess klimatpåverkan ur ett helhetsperspektiv. De högt ställda kraven (exempelvis att minska kommunens koldioxidutsläpp med 15 % per år fram till och med 2026) bör dock kräva avsevärt mer konkreta åtgärder. Högskolan i Halmstad föreslår att lokala samarbeten, bland annat med Högskolan, i planen tydligare tillvaratas för att främja planens förverkligande och genomförbarhet. En kvantifiering av de utsläppsminskningar som förväntas av olika åtgärder föreslås också inkluderas för att tillföra planen ökat värde.

...

Innehållsförteckning:

- 3.4 *Komplex men entydigt*
- *Rubrikformatering i Kapitel 4 är avvikande för de fyra fokusområdena.*

...

- Här finns en god ansats att betrakta kommunens energisystem och dess klimatpåverkan ur ett helhetsperspektiv. Det är berömvärt och skulle med vissa klargöranden och förbättringar kunna bereda väg för ett framgångsrikt omställningsarbete. Med tanke på de högt ställda ambitionerna (att minska kommunens koldioxidutsläpp med 15% per år fram t.o.m. 2026) så torde dock krävas avsevärt mer konkreta åtgärder framförallt för icke-kommunala verksamheter (i nuvarande form anges främst åtgärder som information, rådgivning och aktiv samverkan). Vidare noteras vissa förenklingar och mindre väl redovisade utgångspunkter (framförallt rörande den s.k. koldioxidbudgeten), vilket tillsammans med ovanstående delvis begränsar planens trovärdighet.
- Angående just aktiv samverkan föreslås att planen tydligare tar vara på och utvecklar de möjligheter till lokala samarbeten för planens förverkligande som föreligger med större aktörer inom kommunen, till exempel med Högskolan i Halmstad. Förutom ett ömsesidigt värdeskapande genom ett flertal möjliga forsknings- och utbildningsverksamheter inom planens fokusområden, skulle tydligare

preciserade samarbeten av detta slag även stärka planens genomförbarhet. Ett samarbete specifikt med Högskolan i Halmstad skulle även innebära möjligheter till kontinuerlig analys och uppföljning av planens genomförande, vilket skulle kunna bidra till vidare kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

- Överväg för ökad tydlighet, transparens och slagkraft att samla denna energi- och klimatplan tillsammans med den parallellt utvecklade klimatanpassningsplanen, den nya transportplanen, samt kommunens avfallsplan, i ett enda koncist och sammanhängande dokument!
- Minskningen av specifika koldioxidutsläpp i Halmstad kommun sägs ha nått målet som sattes i den tidigare energiplanen (-50% för perioden 1990–2020). Dock framgår av till exempel Figur 3 att huvuddelen av denna minskning bestått i att ”en stor industri” lämnat kommunen. Det skulle tillföra värde till planen om mer information lämnades gällande vilken industri detta var samt om formuleringen under avsnitt 3.2 (d.v.s. ”Industrisektorn står för största andelen av den minskning som skett...”) förtydligades så att det framgår vilka delar av minskningen inom industrisektorn som berott på flytten respektive genomförda effektiviseringsåtgärder. [Kapitel 3](#)
- Överlag förmedlar planen god insikt och förståelse för energisystemets uppbyggnad och funktion, dock förekommer en del formuleringar som vittnar om motsatsen, till exempel frekvent användning av begreppet ”energiproduktion”, ”produktion av energi” och liknande (energi kan som bekant varken produceras eller konsumeras, endast omvandlas, vilket i grunden är en viktig insikt för förståelsen av energisystemet och dess förutsättningar). Ett annat exempel återfinns i avsnitt 4.1 där det bland annat sägs att ”Värme är en energiform av mycket låg kvalitet...”, vilket endast torde gälla för värme vid låg temperatur.
- Trots flertalet konkreta och väl avgränsade åtgärdsförslag under dem fyra fokusområdena redovisade i Kapitel 4 så framgår aldrig tillfredsställande vilka av dessa åtgärder, eller vilken kombination av dessa, som krävs för att möta den ansenliga målsättningen att minska koldioxidutsläppen med 15% per år under de kommande sex åren. En kvantifiering av de utsläppsminskningar som förväntas från respektive åtgärdsförslag skulle tillföra planen avsevärt värde (dessutom fördelaktigt om förväntade utsläppsminskningar redovisades per fokusområde).
- Det är lovvärt att som fjärde och sista fokusområde inkludera ”Klimatsmart konsumtion” men tveksamt att som huvudsakligt medel för att uppnå detta endast referera till allmänna formuleringar kring cirkulär ekonomi (d.v.s. ”... att fler produkter återanvänds, delas, hyrs och leasas...”). Tveksamheten här rör inte den angivna riktningen i sig men lättheten med vilken planen tycks vilja överbrygga den avgrund av civilisationsproblematik som döljer sig under detta fokusområde. Frågan om hur ekonomisk tillväxt ska kunna bibehållas parallellt med ökad resurseffektivitet, minskad industriell nyproduktion, minskad motsvarande konsumtion av nyproducerade varor etcetera, är i själva verket fundamental för en lösning på vår tids klimatkris och skulle behöva en djupare analys och behandling för att vara realistiskt övertygande.

HALMSTADS NATURSKYDDSFÖRENING

Halmstad kommun måste minska sina utsläpp av växthusgaser med 15% årligen för att nå målen enligt Parisavtalet, enligt data som kommunen låtit ta fram av Kunskapsnoden Uppsala Universitet.

I planen för energi och klimat visas statistik på källor till utsläpp i Halmstad kommun. En stor del, mer än hälften, kommer från invånarnas konsumtionsvanor, och resor med personbil. Ändå presenterar planen till största delen åtgärder för den kommunala verksamheten; inom avsnittet för konsumtion är alla åtgärder riktade mot den kommunala verksamheten. Halmstad Naturskyddsförening önskar se en ökad insats för att förändra i ett större perspektiv: förändra Halmstads invånarnas levnadsvanor.

...

Det är positivt att man nu också räknar med det avtryck som konsumtionen har på utsläppen. För att nå målen enligt Parisavtalet så krävs det att vi räknar in alla utsläppskällor, även de som påverkar folks levnadsvanor, och att man inte blundar för de utsläpp som den kommunägda flygplatsen medför.

Halmstad kommun borde bli medlem i Klimatkommunerna, en förening som verkar för minskade utsläpp i Sverige, med hjälp av påverkansarbete, erfarenhetsutbyte och spridning av goda exempel. Här finns att ta del av exempel på klimatstrategiska lösningar i andra svenska städer avseende både transporter och byggnation. En förening som sedan starten 2003 vuxit till att omfatta 40 kommuner och mer än 4 miljoner invånare i Sverige.

...

Slutkommentar

Halmstad är en naturnära stad, vars invånare i stor utsträckning värnar om miljön. Halmstad har goda möjligheter att vara ett gott exempel och gå i framkant vad gäller omställning mot en mer hållbar framtid. Låt Halmstad förbli en stad som även i fortsättningen lockar turister som vill uppleva skog, hav och ängar, där man kan äta lokalt producerade matvaror och uppleva en levande stadskärna.

Upplevelsen att läsa Planen för energi och klimat är positiv, då den ger intryck av en medveten kommun som söker efter lösningar på ett problem. Det är nu som vi ännu har en kort tid på oss att påverka morgondagen i en bättre riktning. Det viktigaste arbetet hos en kommun är inte att skriva rapporter om kriterierna som uppfyller det, utan att också eftersträva det i praktiken.

KLIMATAKTION

Planen har många styrkor men framför allt saknas kvantitativa etappmål, och revision av måluppfyllelse. Planen bör betona behovet av en effektiv förvaltningsövergripande organisation som rapporterar regelbundet och tätt med kommunstyrelsen och andra berörda.

Kommunens roll att ge förutsättningar och uppmuntran åt hela samhället, enskilda och företag, i deras klimatarbete måste betonas starkare. Detta är och kommer i hög grad i framtiden att vara en nyckelroll. Samarbete med företagen för att nå klimatmål är helt nödvändigt.

Kommunen måste underlätta för invånarna att göra klimatsmarta val. Detta förutsätter en ständig förtroendeskapande dialog.

Kommunen skall i sin egen verksamhet vara ett föredöme när det gäller klimatförebyggande arbete inom hela samhället.

Det är alla invånares i Halmstad arbete och uppdrag men kommunen måste inta en ledarroll och bli en inspirationskälla i den omfattande omställningsprocess som förestår.

WHITE ARKITEKTER

White tycker att det är bra att Halmstad kommun nu tar fram en långsiktig plan för Energi- och klimat. Den föreslagna planen beskriver på ett bra sätt omvärldens och Halmstads utmaningar och det är en bra bakgrundsanalys. Däremot avspeglas inte utmaningarna och ambitionerna i målformuleringarna. Vi saknar kraftfulla och konkreta mål som kommer att kunna bidra till en förflyttning. Målen kommunicerar inget driv och vi hade önskat en kraftfull övergripande vision.

Som ett av Sveriges ledande arkitekturföretag, med verksamhet i såväl Halmstad som runtom i Sverige och internationellt, har vi höga ambitioner och en vilja att bidra till en hållbar utveckling. Vårt eget mål är att all vår arkitektur ska vara klimatneutral eller bättre till 2030 och vi har precis tagit fram en Färdplan för vårt klimatarbete till 2030. Whites strategi är nödvändig för att svara upp mot Internationella, Sveriges, samhällets och våra kunders klimatmål, t ex Parisavtalet, Fossilfritt Sverige, LFM 30 (Malmö Stad med aktörer), många kommuners målsättningar om att bli klimatneutrala och några av de största fastighetsägarnas målsättningar.

Både White och andra aktörer i byggsektorn har höga målsättningar och vill ta ansvar för en hållbar utveckling, men en förutsättning för att nå längre är att kunder och beställare delar dessa ambitioner. Om det inte finns tydliga mål i upphandlingar av byggprojekt samt värdering och uppföljning av dessa, så är det väldigt svårt för oss aktörer att driva frågorna i projekten. Det kan även bli svårt att konkurrera prismässigt med aktörer med lägre ambitioner.

Mot bakgrund av detta, så tycker vi att Halmstad kommun har en alldeles för låg ambition med vaga målsättningar. Kommunen riskerar att helt missa de nationella klimatmålen. Som aktörer (och invånare) i Halmstad vill vi att det är en stad och region som vill ligga i framkant för en hållbar utveckling. Det kommer att stärka Halmstad på många sätt, både nu och på lång sikt.

Vi ger några förslag på tydligare mål och ställningstagande för Fokusområde 2 nedan, men bidrar gärna med ännu mer konkreta formuleringar om tillfälle ges i t ex arbetsgrupper.

SKRIVELSER FRÅN PRIVATPERSONER

PRIVAT SW

Livet är som en påse, tomt och innehållslöst om man inte fyller det med nåt, sa pastor Jansson i revyn Gröna hund 1962. Denna betraktelse från Hasse Alfredson kännetecknar även den föreslagna energi- och klimatplanen från Halmstads kommun daterad den 3 november 2020.

Den förstärkta växthuseffekten som värmer vår jord är ett mycket allvarligt problem som kräver kraftfulla åtgärder. Tyvärr saknas sådana konkreta åtgärder i förslaget till energi- och klimatplan för Halmstads kommun. Denna inledande konklusion är baserad på nedanstående slutsatser och omdömen om planen.

1. Kommunens roll

Växthuseffekten är en mycket ovälkommen samhällsförändring som obemött kommer att ge upphov till mycket stora skadekostnader. Förändringen behöver mildras genom reduktion av klimatgasutsläppen i hela världen. Halmstad kommun måste ta sitt lokala samhällsansvar och tydligt peka ut inriktningen för det nödvändiga lokala klimatarbetet under de kommande åren. Denna energi- och klimatplan borde handla om de lokalpolitiska visionerna för att skona våra barns och barnbarns framtid. Alla människor som bor och verkar inom kommunen bör involveras i det lokala klimatarbetet.

Kommunens olika roller som lokal samhällsaktör, informatör, fastighetsägare, arbetsgivare och ägare till det kommunala energi- och miljöföretaget blandas ofta samman i planen. Statistik omfattar ibland alla aktiviteter inom kommunens gränser, medan enbart kommunens egen administrativa verksamhet berörs i andra sammanhang. Denna blandning av helhet och små detaljer medför att lokala beslutsfattare inte får en korrekt beskrivning av vad som verkligen är viktigt att genomföra i just Halmstads kommun under de närmaste åren.

2. Ansvarsgränser för klimatarbetet

Ingen hänsyn tas i planen till hur klimatarbetet är organiserat inom EU, vilket medför att en ofullständig bild sprids om vad som har hänt och vad som behöver göras.

....

3. De två huvudproblemen

De två största lokala utsläppsproblemen redovisas inte på ett tydligt och klart sätt. Lokala beslutsfattare får därför dålig information om vad som verkligen behöver genomföras inom Halmstads kommun.

Huvudproblemet för Halmstad är den omfattande användningen av fossila bränslen för transporter. Därför behöver transportarbetet i Halmstad organiseras på ett sådant sätt att fossildrivna transporter undviks i en nära framtid. Näst största utsläppet av klimatgaser kommer från det plastavfall som förbränns i Kristinehedsverket. Även om denna avfallsförbränning ingår i ETS och är underordnad EU:s övervakning, så har dock Halmstads kommun ett stort ansvar för att genomföra nödvändiga utsläppsreduktioner såsom ägare av anläggningen.

4. Förändringstakten

Planen utgör bara en fortsättning av lama åtgärder som präglat det kläna klimatarbetet under flera decennier. Attityden har varit att vi fixar problemet senare eller att någon annan ska ta ansvaret. Denna duckande attityd är inte hållbar, ty nu är tyvärr tiden mycket knapp för det som behöver utföras.

Om vi inom EU på allvar hade tagit till oss dessa klimatproblem tidigare, så hade vi inte behövt utföra alla åtgärder parallellt på några få år. EU lyckades visserligen att uppnå det låga målet med en

utsläppsreduktion med 20 procent mellan 1990 och 2020, dvs med 0,7 procentenheter per år. Men nu blir antagligen betinget 60 procents reduktion till 2030 från 1990. Dvs förändringstakten ska nu bli 4 procentenheter per år. Vi måste således bli 6 gånger snabbare och smartare i det europeiska klimatarbetet under det kommande decenniet.

5. Om brist på en övergripande aktivitetsplan

Det finns i planen ingen tillräckligt kraftfull aktivitetsplan för att möta målsättningen om stora lokala utsläppsminskningar.

Det uttrycks på flera ställen i energi- och klimatplanen att nuvarande lokala klimatutsläpp behöver minska med 5-15 procent per år under kommande år för att uppfylla det internationella Parisavtalet. Det uttrycks även en tydlig målsättning om att utsläppen inom kommunen ska reduceras i en sådan takt så att detta avtal kan uppfyllas lokalt.

6. Förslag till kraftfulla åtgärder i en aktivitetsplan

Här kommer några förslag till lämpliga åtgärder att utföra inom kommunen och som bör ingå i en ambitiös energi- och klimatplan:

- Expandera kraftigt utbyggnaden av laddstolpar för elbilar till 2025
- Expandera kraftigt användningen av biogas för att öka efterfrågan till 2025
- Inför nolltaxa för alla resenärer inom kollektivtrafiken från 2022
- Tillåt enbart eldrivna bilar inom en central stadszon från 2025
- Lägg ner flygplatsen från 2022
- Modernisera järnvägsstationen till 2025 så att det blir säkert, enkelt och bekvämt att åka tåg till och från Halmstad
- Reducera kraftigt förbränningen av plastavfall i Kristinehedverket till 2025
- Kräv solceller på taken från 2022 vid bygglov till alla nya byggnader
- Bygg ut elproduktionen från vindkraftverk till 2030 så att den blir lika stor som hela elanvändningen inom kommunen
- Avveckla all användning av fossila eldningsolja innan 2025
- Avveckla all användning av fossil naturgas innan 2025
- Använd Högskolan i Halmstad som ett lokalt kunskapsnav om lämpliga energi- och klimatåtgärder
- Delfinansiera den lokala aktivitetsplanen genom en lokal klimatnödskatt

PRIVAT CVL, YK, AK, JL, MT

Dessa fem skrivelser från privatpersoner påtalar att för att minska utsläppen från vägtrafiken enligt mål 1 i Fokusområde 1 Effektiva och fossilfria transporter så räcker det inte med de föreslagna åtgärderna för den territoriella kommunen. Den synpunkten redovisas under Fokusområde 1 Effektiva och fossilfria transporter, mål 1.

I övrigt refererar skrivelserna till energi- och klimatplanens kapitel 3 Energibalans och utsläpp i Halmstad, men synpunkterna berör bebyggelse och infrastruktur för geografiska platser i kommunen. Då det inte behandlas i närmare i denna planen så överförs de synpunkterna till Framtidsplan 2050 och planen för transportsystemet som varit på samråd under samma period.

PRIVAT LL

Synpunkterna berör bebyggelse och infrastruktur för geografiska platser i kommunen. Då det inte behandlas i närmare i denna planen så överförs de synpunkterna till Framtidsplan 2050 och planen för transportsystemet som varit på samråd under samma period.

Kapitel 1. Inledning

1.1 Syfte

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Mycket viktigt att energiplanen har expanderat jämfört med tidigare planer så att även utsläpp från konsumtion berörs. Samt att risken för effekt- och kapacitetsbrist uppmärksammas.

SVAR

Noteras.

HÖGSKOLAN I HALMSTAD

Stycke 1: "... Det sätt som vi arbetar med energi- och klimatfrågor på har stor betydelse för en hållbar samhällsutveckling i Halmstads kommun" – Ja, men inte stor betydelse "... för hur konsekvenserna blir för världens klimat".

Stycke 5: "... är år 2025 en etapp för denna planen" – Halländska, överväg omformulering.

Ibland anges referens till annat kapitel i texten med kursiv stil, ibland inte (till exempel "kapitel fyra, Strategival för Halmstad). Överväg konsekvent stil.

Kommunens energigrupp, faktaruta på sidan 5: Skriv ut full lydelse för förkortningar, till exempel "LBVA" (?).

Sista stycket på sidan 5, fr.o.m. "Planen anger dessutom...", t.o.m. "... nettoutsläpp av koldioxid" är direktkopierad till sista stycket på sidan 3. Onödigt grepp i en så kort rapport. Överväg omformulering.

SVAR

Texten redigeras.

KLIMATAKTION

Kapitel 1

Planen levererar en bra analys av historik och nuläge när det gäller energiförsörjning och utsläpp av klimatgaser. Det gör den värdefull som utgångspunkt för det fortsatta arbetet.

Det är olyckligt att översiktsplanen behandlas före övriga planer och särskilt besvärande att anpassningsplanen, grunden för övriga planer, först i efterhand kommer att lämnas ut för samråd.

Klimatkris

1,5-gradersmålet är hotat. Konsekvenserna om det inte nås måste betonas, särskilt den förhöjda risken för instabilitet i klimatsystemen med svårstoppad akut stegring av temperaturen. Vidare skall nämnas att klimatkrisen redan pågår globalt och att detta har konsekvenser även för vårt samhälle. Situationens brådskande karaktär måste motiveras starkare.

Koldioxidbudget

Det är viktigt och bra att den koldioxidbudget för Halmstad, som Kommunstyrelsen låtit Klimatledarskapsnoden vid Uppsala universitet beräkna, lyfts fram. Enligt denna behöver territoriella utsläpp, tillsammans med beräknade utsläpp från utrikes flyg- och sjötrafik, för Halmstads del årligen minska med 15 % fr.o.m. januari 2020. Utan kraftfulla åtgärder kommer kommunens budget att vara förbrukad 2026.

Framtidsscenario

Hur kommer ett Halmstad som skapar ”negativa” utsläpp av klimatgaser se ut i framtiden? Vilka utmaningar och påfrestningar på vägen dit kan väntas? Vilka åtgärder skall prioriteras för största effekt? Här borde planen ha större ambitioner att beskriva ett framtida Halmstad. En tydligare framtidsbild underlättar också framtagande av olika etappmål genom backcasting.

Kommunal organisation

Är den nuvarande energigruppens mandat och kompetens tillräcklig för att samordna olika förvaltningsområden och ha fortlöpande synpunkter på hurdan genomslag olika lokala klimatpolitiska beslut har på klimatgasutsläppen?

Etappmål

Utredningen bör tydligt ge kvantitativa förslag på olika etappmål för att nå Parisavtalet. Föreslagen etapp 2025 bedömer vi vara för sen med hänsyn till den begränsade tid som återstår.

Revision

Planen nämner inte behovet av en fortlöpande revision, utförd av i detta avseende särskilt kompetenta revisorer. Detta bedömer vi krävs för en effektiv återkoppling för ett effektivt klimatarbete i kommunen.

SVAR

Aktualisering av de kommunala styrdokumenterna sker oftast en gång per mandatperiod. En del planer styrs av lagkrav, vilket påverkar hur processen ser ut. Översiktsplanen har till exempel en betydligt längre och mer omfattande process och kommer att ställas ut för granskning innan den kan fastställas av kommunfullmäktige.

En textruta läggs till för att belysa vikten av snabba åtgärder.

Flera av målen är utformade i syfte att ta fram omedelbara åtgärder. Vid år 2025 kommer denna planen sannolikt vara i behov av en uppdatering.

Den kommunala organisationen är under förändring och utveckling.

Kommunrevisionen utför kontinuerligt oberoende revisioner av kommunens olika verksamheter.

1.2 Omfattning och avgränsning

HALMSTADS ENERGI OCH MILJÖ AB

Vi önskar utöka meningen med ”omställning till förnybara bränslen och återvunnen energi”. Kommunens strategiska investering i kraftvärme och fjärrvärmenät står idag för en kostnadseffektiv och till stora delar förnybar uppvärmning av fastigheter och industrier i Halmstad. Denna väletablerade infrastruktur borde i denna kommande Energi- och klimatplan behandlas som modern och miljösmart, optimal att byggas vidare på för att möta kommunens utmaningar med den brist på elkapacitet och elffekt som vi riskerar att stå inför.

SVAR

Texten ändras enligt förslag.

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

I ett dokument som ska leva ett antal år är det lämpligt att undvika att skriva om ”ögonblicksbilder” av vad för annat administrativt arbete som pågår (”Arbetet med att ta fram den planen pågår” om Klimatanpassningsplan). Skriv istället att det kommer att finnas i kommunens ”Klimatanpassningsplan”. Samma sak återkommer ytterligare någon gång i texten.

Och detta stycke utelämnas förslagsvis:

”Energi- och klimatplanens avgränsningar till klimatanpassningsplanen, transportplanen och avfallsplanen underlättas av att samma enhet på kommunledningsförvaltningen ansvarar för samtliga.” Det kan tolkas som ett inspel i en superintern organisationsdebatt, vilket inte behöver lyftas i kommunfullmäktiges plan.

SVAR

Texten ändras enligt förslag.

1.3 Organisation av kommunens energiarbete

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

Det sista stycket i 1.3 ”Organisation av kommunens energiarbete” är det samma som ingår i de två sista styckena i kapitel 1.1. Det kan kännas onödigt att ha med det på samma sätt två gånger.

LAHOLMSBUKTENS VA AB (29)

Sista stycket i avsnitt 1.3 är i stort sätt en upprepning av de två sista styckena i avsnitt 1.1. Omarbeta gärna för att minska upprepning.

SVAR

Sista stycket i avsnitt 1.3 tas bort då det är en upprepning av text i avsnitt 1.1.

Kapitel 2. Klimatpolitiska mål och utmaningar

Inga redovisade synpunkter

Kapitel 3. Energibalans och utsläpp i Halmstad

3.1 ENERGIFLÖDEN I HALMSTADS KOMMUN

LÄNSSTYRELSEN

Sedan samrådsversionen skickades ut har Länsstyrelsen publicerat energibalanser för 2018¹.

SVAR

Energibalansen för år 2017 i figur 2 ersätts med energibalansen för 2018 och texten revideras enligt den senast publicerad energibalansen.

HÖGSKOLAN I HALMSTAD

- Figur 1 och Figur 2: I bägge Sankey-diagrammen anges ”El”, men ”el” är inte en produktionsteknik utan en energibärare. Energitillförsel, till vänster i figurerna, torde visa energikällorna, m.a.o. i detta fall vilken typ av kraftverk som elen producerats i eller om det rör sig om import från överliggande stamnät.

SVAR från Länsstyrelsen: Diagrammen visar tillförd energi och därav går det utmärkt att redovisa olika energibärare på vänstersidan. Eftersom diagrammet visar hur Halmstads balans ser ut, så är det intressanta hur mycket som tillförs från omvärlden (oaktat om omvärlden är en grannkommun eller utlandet).

- Figur 1 och Figur 2: I bägge Sankey-diagrammen tydliggörs inte energibäraren ”värme”. Överväg ett förtydligande av detta.

SVAR från Länsstyrelsen: De ljusbruna flödena utgörs av värme.

---

¹ Länsstyrelsen i Halland & Region Halland, *Energi- och klimatläget i Halland 2018–2019* (2020), s. 11.

- Figur 1 och Figur 2: I bägge Sankey-diagrammen klumpas distributionsförluster för el och värme ihop. Detta borde undvikas och de bägge förlusttermerna särredovisas.
SVAR från Länsstyrelsen: Länsstyrelsen och konsulten som tog fram underlaget valde avsiktligt ett upplägg som ger god överblick.
- Figur 1 och Figur 2: I Sankey-diagrammet för 2012 tycks allt avfall ha eldats i kraftvärmeverk och ingenting i ”fjärrvärmeverk” (jämför med 2017)? Dessutom är beteckningen ”fjärrvärmeverk” missledande eftersom ett ”fjärrvärmeverk” kan vara ett kraftvärmeverk. Kanske tydligare att beteckna dessa ”värmeverk” (endast värmeproduktion) och kraftvärmeverk (kombinerad värme- och elproduktion).
SVAR från Länsstyrelsen: Diagrammen är hämtade från olika rapporter. I 2020 års rapport används kraftvärmeverk som samlingsnamn för alla typer av värmeverk.
- Figur 1 och Figur 2: Varför särredovisas biogas för 2012 men inte för 2017?
SVAR från Länsstyrelsen: För att diagrammen är hämtade från två olika rapporter.
- Figur 1 och Figur 2: Varför används benämningen ”trädbränslen” för 2012 och ”biobränslen” för 2017?
SVAR från Länsstyrelsen: För att diagrammen är hämtade från två olika rapporter.
- Figur 1 och Figur 2: Från de givna värdena inses att totalverkningsgraden för Halmstad kommuns energisystem skulle ha varit 94.6% under 2012 (3670 GWh/3880 GWh) och betydligt lägre för 2017: 92.9% (2931 GWh/3156 GWh). Det vore lämpligt att kommentera och förklara detta förhållande i planen, samt förslagsvis att även använda denna kvot som ett nyckeltal för att beskriva kommunens arbete med strukturell energieffektivisering. Dock, väcks frågan vad som räknats in under benämningen ”Total energitillförsel” respektive ”Total energianvändning” då bägge dessa kvoter måste anses som relativt höga. Från källhänvisningen framgår att siffrorna är hämtade från SCB. En rekommendation är att gå tillbaka till denna källa och säkerställa hur dessa siffror framställts.
SVAR från Länsstyrelsen: En dylik beräkning visar bara på distributionssystemets verkningsgrad. Eftersom statistiken för tillförsel och användning hämtas från olika källor så är den inte helt enkel att jämföra. De största energiförlusterna ligger på produktionssidan och på användningssidan och dessa redovisas inte i diagrammen. Diagrammen är hämtade ur två olika rapporter och därför bör statistiken inte jämföras rakt av.
- Figur 1 och Figur 2: Ett förtydligande kring vad som medräknas till Halmstads totala transportutsläpp efterfrågas. Framförallt, räknas utsläpp från passerande trafik på E6:an med i kommunens utsläpp eller inte? Överväg ett klagörande kring detta.
SVAR från Länsstyrelsen: Figur 1 och figur 2 visar inte utsläpp! Däremot kan påtalas att figur 3, figur 4 och figur 5 avser utsläpp som sker inom kommunens gränser, alltså även från transporter på E6.

SVAR

Energibalanser är komplicerade att ta fram och kommunen har därför valt att redovisa Länsstyrelsens underlag. Sankeydiagrammen i figur 1 och 2 är direkt hämtade ur rapporter som Länsstyrelsen i Halland tagit fram. De är framtagna av olika konsulter vid två olika tillfällen (år 2014 respektive 2019) med då tillgänglig data. Länsstyrelsen i Halland har lämnat kommentarer för respektive punkt i texten ovan. Det finns, som påpekas, mycket mer bakomliggande information i underlaget som inte redovisas här och som vi inte bedömer är nödvändigt för detta dokument. Avsikten med sankeydiagrammen är att på ett översiktligt sätt illustrerar hur energiflödena i stort ser ut i Halmstad. Figur 2 ersätts med en uppdaterad energibalans för 2018. Texten redigeras i avsnitt 3.1.

- Avsnitt 3.2: Det upplevs som bitvis problematiskt ur ett redovisningsperspektiv att planen refererar dels till endast koldioxidutsläpp (till exempel Figur 3), dels till samtliga växthusgaser (d.v.s. som koldioxidekvivalenter), och dels exklusive och inklusive utrikes flyg och sjöfart. När planens viktigaste tal presenteras, den från koldioxidbudgeten hämtade procentsatsen 15% per år fram till 2026 (nödvändig årlig minskning av koldioxidutsläpp för att möta Parisavtalet), så är alltså beräkningsgrunden för detta tal delvis höjd i dunkel. Tydligt ingår utsläpp från utrikes flyg och sjöfart i den 463 000 ton som Halmstad kommun ”släppte ut” (överväg annan formulering) under 2017, men detta är svårt att fastställa då Figur 3 (som endast indikerar ca 330 000 ton för 2017) och Figur 4 exkluderar dessa utsläpp och då Figur 8 endast anger procentsatser och inte absoluta tal. Beräkningarna verkar stämma men redovisningen av underliggande data skulle med fördel kunna göras klarare!

SVAR

Utsläpp kan redovisas på flera olika sätt och här redovisas de som ansetts relevanta för kommunen. Figur 3 och 4 redovisas för det är en uppföljning av kommunens mål i energiplanen från 2015. Det är också ett nyckeltal som under många år används i nyckeltalsredovisningen till Sveriges ekokommuner. På senare år har det blivit vanligare att inkludera även andra växthusgaser och redovisa utsläppen i koldioxidekvivalenter, figur 5. Det är dessa kommunen i fortsättningen kommer att följa upp. Därför finns båda redovisade. Underlagen är hämtade från nationella emissionsdatabasen. [Nationella emissionsdatabasen - Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet \(rus.se\)](#)

Halmstads kommun deltog tillsammans med ett stort antal kommuner och regioner i det projekt som leddes av Kunskapsnoden/Climate Change leadership vid Uppsala Universitet. Deras beräkningar gjordes som redovisats lite annorlunda. Det viktiga som kom ut av det resultatet var vikten av att omgående göra insatser för att kraftigt minska utsläppen.

- För en kommunal energi- och klimatplan av detta slag hade det varit passande att inte nöja sig med endast en referensstudie (CCL), utan att istället ha kompletterat med ytterligare studier – i kraft av fler referenser skulle planens slutsatser och åtgärdsförslag framstå som mer förankrade och robusta. I denna förbindelse noteras att Högskolan i Halmstad, som bland annat hyser flertalet kompetenser inom energi- och miljöområdet, skulle ha kunnat utgöra en god källa för sådana referenser.

SVAR

Halmstads kommun ser positivt på ökad samverkan med Högskolan i Halmstad inom detta område.

KLIMATAKTION

3:1 Energiflödesdiagrammen är värdefulla. Att notera är, att användning av fossila bränslen för transporter under perioden 2012 - 2017 minskat med endast 1,7 % per år.

Minskningen beror huvudsakligen på ökad användning av biodrivmedel.

Ur utsläppssynpunkt och miljösynpunkt är detta inte en självklar framgång och det långsiktigt hållbara med biodrivmedel har ifrågasatts.

Koldioxidutsläpp från biobränslen måste även i ett kort perspektiv ersättas av motsvarande inbindning av kol. Import av biobränsle kan ha allvarliga ekologiska effekter. Detta gäller även vid exploatering av inhemsk skogsråvara. Utnyttjande av jordbruksmark för produktion av biobränslen kan också hota en redan utsatt global och inhemsk livsmedelsproduktion.

SVAR

Noteras. Avsnitt 3.1 avser att redovisa hur energiflödena ser ut. Problematiken med biogena utsläpp utvecklas i avsnitt 3.2 Växthusgasutsläpp i Halmstad samt i kapitel 4 fokusområde 3.

3.2 VÄXTHUSGASUTSLÄPP I HALMSTAD

LÄNSSTYRELSEN

I sista stycket på avsnitt 3.2 nämns freonbesläktade gaser. Sannolikt avses användning av fluorerade gaser, vilka redovisas som produktanvändning i figur 5. Emissioner av fluorerade gaser är spridda i samhället och svåra att fördela geografiskt. I Nationella emissionsdatabasen fördelas dessa över befolkningstäthet.³ Således bör processindustrin inte pekas ut i detta sammanhang.

Figur 5 inkluderar växthusgasutsläpp från avfall. Då dessa utsläpp härrör från kommunägda avfallsdeponier och reningsverk vore det önskvärt med åtgärdsförslag kring hur dessa kan minskas.

SVAR

Texten som kopplas till figur 5 revideras.

Åtgärder för att minska utsläpp från avfallsdeponier och reningsverk har inte hunnits hanteras i denna planen.

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Många diagram vilket är bra för tydligheten men kan även orsaka förvirring och göra det svårt att utläsa vilken information som är viktig att ta till sig. Ex figur 3 kan tas bort då förändring speglas i figur 4 och i text beskriva att förändring till stor del kommer från ett minskat utsläpp från industrin.

SVAR

Figurerna behålls då redovisar måluppfyllelse från förra energiplanen som bygger på utsläpp per invånare (figur 4). Figur 3 visar på förhållanden mellan olika sektorer.

Text om industrins utsläpp kompletteras och figurer disponeras om så sambanden tydligare framgår.

KLIMATAKTION

3:2 Bra att man framhåller att Pilkingtons nedläggning förklarar merparten av industrins minskade utsläpp. Samtidigt bör nämnas att överflyttningen av produktionen till Tyskland skapat ökade utsläpp där. 2015- 2019 har Sveriges territoriella utsläpp per capita enbart minskat med ca 0,4 ton motsvarande 2% per år. Här ingår således varken svenskarnas utrikesflyg eller utsläpp utomlands för svensk konsumtion.

SVAR

Text om industrins utsläpp kompletteras med ett globalt perspektiv.

Information om att statistiken inte innehåller konsumtionsutsläpp finns i texten likaså att utsläppsminskningarna som hitintills skett inte är tillräckliga.

PRIVAT SW

2. Ansvarsgränser för klimatarbetet

Ingen hänsyn tas i planen till hur klimatarbetet är organiserat inom EU, vilket medför att en ofullständig bild sprids om vad som har hänt och vad som behöver göras.

Det finns en politiskt beslutad uppdelning av ansvaret för klimatåtgärderna i Europa. EUkommissionen övervakar det gemensamma utsläppshandelssystemet ETS, som har ett politiskt satt utsläppstak som minskar år för år. Nationella och lokala organ ansvarar för övriga lokala utsläpp. Grundfakta i energi- och klimatplanen följer inte denna huvudprincip. Speciellt gäller detta figurerna 3-5, som genom sin utformning kraftigt överskattar vad som har utförts lokalt.

Inom Halmstad kommun fanns under 2019 sju anläggningar inom handelssystemet ETS, som då släppte 125 000 ton koldioxid tillsammans. De ska ej ingå i det lokala områdesansvaret för Halmstads kommun. Utsläppsreduktioner eller nedläggningar av sådana anläggningar kan ej heller tillgodoräknas som lokala

reduktioner. En sådan nedläggning inträffade 2013 i Halmstad när Pilkington Floatglas upphörde med sin verksamhet och de hade ett årligt utsläpp på omkring 160 000 ton koldioxid.

SVAR

Kommunen har mycket riktigt inte rådighet över alla områden och energi- och klimat ger inte en fullständig bild av den komplexitet som energiområdet innebär. Det som planen försöker förmedla är att vi behöver göra mer för att minska utsläppen och det behöver göras omgående.

Figureerna 3-5 bygger på data som presenteras i nationella emissionsdatabasen och är den uppdelning som även Länsstyrelsen² och många andra kommuner använder för att redovisa territoriella utsläpp. Den är inte exakt, men fyller en funktion i att illustrera ett förhållande mellan olika sektorer och förändring över tid. För att kommunen ska ha en möjlighet att följa utvecklingen behövs lättillgänglig statistik som redovisas kontinuerligt.

3.3 KOLDIOXIDBUDGET FÖR HALMSTAD

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

I kapitel 3.3 ”Koldioxidbudget för Halmstad” vore det fördelaktigt om det tydliggörs hur ”utrymmet” tas fram. Vilken tidsperiod är utrymmet på ca 2650 kiloton (jmf m 463 kiloton 2017)? Till 2030, till 2040? För evigt? Och från när? Om det hade funnits ”förklaringar” till de olika axlarna i diagrammen så hade läsbarheten ökat.

Vad avser kapitel 3.2 och 3.3 så kan det behövas ytterligare förtydliganden om skillnaden mellan växthusgasutsläpp och koldioxidutsläpp (åtminstone för den som ej är expert). För exempelvis jordbruket är det enligt de olika diagrammen mycket stora skillnader (jordbruket står för en stor andel av växthusgasutsläpp men en mikroskopisk andel av koldioxidutsläppen).

SVAR

I avsnitt 3.2 finns en hänvisning till fördjupning av CCLs arbete med kommunala koldioxidbudgetar, där kan man läsa mer om metoden³.

Enligt CCL:s bedömning är 2650 kiloton koldioxid det utrymme som totalt finns kvar om Halmstad ska ta sin del av ansvaret för att nå Parisavtalet⁴. Fortsätter vi i samma takt är det utrymmet slut 2026 och utsläpp därutöver riskerar då att bidra till att accelerera planetens uppvärmning accelereras och vida överstiger parisavtalets målsättning med att begränsa uppvärmningen till under 2 grader.

Texten förtydligas och en direktlänk till Halmstads koldioxidbudget läggs till.

KLIMATAKTION

3:3 Bra att olika utsläppskurvor kommenteras.

Utsläppsbudget/person i anslutning till cirkeldiagrammet bör anges även i absoluta tal och inte enbart procentuellt.

Konsekvenserna av olika nedgångshastigheter av utsläppen borde formuleras tydligt eftersom detta är en kritisk punkt.

Även här alltså lämpligt med delmål.

SVAR

Utsläppen kan redovisas på olika sätt, och i avsnitt 3.2 och 3.3 redovisas tre sätt. Utfallet skiljer sig därför lite i absoluta tal, vilket kan bli förvirrande om två olika tal redovisas. Istället har vi valt att visa på olika perspektiv. Det som planen försöker förmedla är att vi behöver göra mer för att minska utsläppen och det behöver göras omgående. Det framgår av samtliga diagram.

---

² [Energi- och klimatstrategi för Hallands län \(lansstyrelsen.se\)](#)

³ [Koldioxidbudget – Climate Change Leadership \(uu.se\)](#)

⁴ [Halmstads kommun Del I - Koldioxidbudget.pdf | Använder Box](#)

Konsekvenserna av ett förändrat klimat är många och komplexa men redogörs inte närmare för i denna planen. Konsekvenser för Halmstad utvecklas mer i planen för klimatanpassning som går ut på samråd i april 2021. Mål och åtgärder redovisas i kapitel 4.

3.4 KOMPLEXT MEN ENTYDIGT

LÄNSSTYRELSEN

Resonemangen i avsnitt 3.4 är något otydligt. En koldioxidbudget är snarare ett beräkningsverktyg än en redovisningsmetod. Att koldioxidbudgeten pekar på ett större behov av utsläppsminskningar än vad Klimatpolitiska rådet gör beror främst på att den förra ställer större krav på rika länder och att den inte förlitar sig på negativa utsläppsteknologier.

SVAR

Texten redigeras i enlighet med kommentaren.

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Bra, tydlig slutsats i sista stycket och sista meningen på föregående med vad utsläppsminskningen behöver vara för att nå målen.

SVAR

Noteras.

Kapitel 4. Strategival för Halmstad

4.1 Målsättning och inriktning

LÄNSSTYRELSEN

Begreppet ”lokalt producerad energi” (s. 15) är olyckligt, då energi inte kan produceras utan bara omvandlas. Lokalproducerad el och lokalproducerade förnybara bränslen är bättre begrepp.

SVAR

Texten korrigeras.

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

Planen är välskriven, elegant disponerad och avhandlar för området relevanta dimensioner.

Det rekommenderas dock starkt att undvika användandet av ”mål” i en plan som kommunfullmäktige tar beslut om. I kommunens styrmodell är basen fortfarande att mål för hela kommunen endast ska tas i Planeringsdirektiv med budget för att undvika den myriad av mål vi haft förr och för att undvika risk för motstridig politisk styrning. Om användandet av mål anses nödvändigt behöver det tydliggöras ”vems” målet är (statliga, överstatliga?). ”Målproblematiken” gäller alla ”fokus”.

Vissa mål/åtgärder bedöms driva kostnader/resursförbrukning i tämligen stor omfattning. Detta bör dock facknämnderna svara på och värdera.

SVAR

Energi- och klimatplanen har använt samma upplägg som gjordes för avfallsplanen. För kommunala avfallsplaner finns tydliga riktlinjer för vad som ska anges bland annat mål, åtgärd, ansvar och styrmedel. Flera av facknämnderna har uttryckt det positivt att det i detta fall ange mål och vilka åtgärder som förväntas.

I kapitel 2 anges de klimatmål som fastställdes av riksdagen 2017. Målen som föreslås är kommunala mål som i en del fall är samma som de nationella, till exempel att minska utsläppen från transportsektorn med 70 procent under perioden 2010-2030. Både när det gäller internationella överenskommelser och nationella målsättningar så kan dessa komma att revideras.

Facknämnderna har uppmanats göra en bedömning av kostnader i sina yttranden. Deras kostnadsbedömningar redovisas i samrådsredogörelse och sammanställs separat i en bilaga.

HALMSTADS ENERGI OCH MILJÖ AB

Sista stycket:

Hushålla med effekt. Elenergin är inte problemet, hushålla med effekten men inte med elen vilket innebär en utveckling av tekniker kring styrning av effekt.

SVAR

Texten korrigeras.

HALMSTADS FASTIGHETS AB

Energi- och klimatplanens utpekade fokusområden är tydliga och utgör en bra grund för energi- och klimatarbetet i kommunen. Det är även en styrka att kunna se hur de förhåller sig till varandra.

Det framgår tydligt att transporterna står för den överlägset största klimatpåverkan samtidigt som en fortsatt effektivisering av bebyggelsens energianvändning och energiproduktionen är nödvändig. Det är slutligen av stort värde att konsumtionens stora klimatpåverkan åskådliggörs när prioriteringsöverväganden görs mellan olika insatser i de fyra fokusområdena.

SVAR

Noteras.

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Bra med betoning på långsiktighet för att öka drivet till att våga göra långsiktiga investeringar i hållbara lösningar.

Kolumnen Samordningsansvar upplevs otydlig och icke konsekvent. Vad innebär samordningsansvar? Ibland anges enbart en eller två i denna kolumn medan det vid andra tillfällen är mycket detaljerat med många involverade trots att det bör vara ungefär samma utifrån uppdragen. Är styrningen mycket tydlig ibland och luddigare vid andra tillfällen kan åtgärder falla mellan stolarna.

Målen är bra men fler hade gärna fått vara tidsatta och specifika för att underlätta uppföljning, tänk enligt SMART.

SVAR

Samordningsansvar ersätts med särskilt ansvar

Synpunkter om smartare mål noteras, men skrivs inte om.

Fokus 1. Effektiva och fossilfria transporter

LÄNSSTYRELSEN

Transporter är ett område där kommunen har relativt stor rådighet och där fysisk planering kan utnyttjas mer effektivt. Det är inte troligt att målet om en 70-procentig sänkning av transportutsläppen mellan 2010 och 2030 kan nås bara genom information, rådgivning, samverkan med näringslivet och nationella styrmedel. Därav krävs en mer aktiv samhällsplanering för att minska såväl transportutsläppen som transportintensiteten. Exempel på tänkbara åtgärder är bilfria stadsdelar, förändrade parkeringstal, cykelinfrastruktur och särskilda kollektivtrafiksatsningar.

Andra tänkbara åtgärder under transportområdet är att kommunen bör främja tankstationer för förnybara drivmedel till tyngre fordon. I dagsläget saknas tankstationer för flytande biogas (LBG) och etanolbränslet ED95, trots att det funnits intresserade aktörer. Dylka stationer bör uppföras längs E6 och en av de större statliga vägarna (15, 25 eller 26). Halmstad kommun skulle även kunna främja etablering av tankstationer för vätgas för tunga och lätta transporter.

Länsstyrelsen välkomnar intentionen att öka andelen kollektivtrafikresor och hade därför gärna sett mer progressiva åtgärder på det området. I samrådsversionen av ny översiktsplan nämns att kollektivtrafik bör prioriteras vid Laholmsvägen, Slottsbron och Slottjordsvägen. En mer konkret åtgärd vore inrättande av stombusstrafik eller BRT-lösningar från Fyllinge/Trönninge till Söndrum/Tylösand. Investeringar i kollektivtrafik är fördelaktiga då de bidrar till stor klimatnytta och flera andra samhällsnyttor redan inom närtid.

Figur 9 ger bilden att utvecklingen följer målbilden väldigt väl. Detta är något missvisande då utsläppen bara minskat från 234 000 ton 2010 till 178 000 ton 2018 enligt den Nationella emissionsdatabasen.

--

Länsstyrelsen ser positivt på att Halmstad kommun ska delta aktivt i regional samverkan. I sammanhanget vill Länsstyrelsen påminna om MEK-rådet (rådet för miljö, energi och klimat), vilket leds av landshövdingen.

SVAR

Den fysiska planeringen och prioriteringar inom transportsystemet är viktiga för att minska utsläppen från transportsektorn. Insatser med mobility management åtgärder för att främja hållbart resande, hanteras i planen för transportsystemet, där hanteras insatser för ökad andel kollektivtrafikresor. De fysiska förutsättningar för olika transportslag, som infrastruktur för cykelbanor, vägar, resecentrum, hamn, och flygplats hanteras i kommunens översiktsplan och kommunens plan för transportsystemet.

Några åtgärder skrivs om och några läggs till.

Ingen ändring görs i figur 9. De gula prickarna i grafen visar minskningen för perioden 2010-2018 (-54 000 ton är en minskning med 24 procent enligt nationella emissionsdatabasen). De grå prickat visar att det som återstår. Det är mycket men inte omöjligt.

BYGGNADSNÄMNDEN & MILJÖNÄMNDEN

Ett mål om att införa ett lokalt klimatväxlingssystem för tjänsteresor i hela kommunkoncernen bör läggas till för fokusområdet om effektiva och fossilfria transporter. I ett sådant system läggs en intern avgift på resor beroende på hur höga utsläpp av klimatpåverkande gaser resan ger. Avgiften kan sedan finansiera åtgärder för att minska klimatpåverkan.

SVAR

En åtgärd 5 om klimatväxling läggs till.

FASTIGHETSNÄMNDEN

I samband med utbyte av tjänstefordon ställer vi oss positiva till att övergå från fossildrivna till eldrivna fordon.

Kostnader bedöms måttliga.

SVAR

Noteras.

HEMVÅRDSNÄMNDEN

När det gäller inköp av nya bilar till hemvårdsförvaltningen är det viktigt att ha med sig nyttjandet av våra bilar. För vissa av våra arbetsgrupper används bilarna dygnet runt och det finns därför ingen tid för någon längre laddningstid.

SVAR

Noteras. Bilarna kan med fördelas laddas i kortare intervall, till exempel vid lunchpauser. Problem med att inte ha laddmöjlighet vid alla kommunens verksamhetslokaler har uppmärksammats.

RÄDDNINGSNÄMNDEN

Effektiva och fossilfria transporter: Saknar åtgärden av att avstå från resor. Skapa förutsättningar för effektiva distansmöten, enskilt och i grupp.

SVAR

Noteras. Enligt kommunens resepolicy för resor i tjänsten ska man först överväga telefonmöte eller webbkonferens. Förutsättningarna för detta har förbättrats avsevärt.

Räddningstjänsten ska investera effektivt och klimatsmart med möjligheter för framtiden. Under denna tid måste Halmstad kommun tillse att nuvarande fossila fordon (där alternativ saknas på marknaden) körs med bättre miljömässiga bränsle. Där möjligheten till inblandning av icke fossila alternativ bör upphandlas med fokus på driftsäkerhet och bättre miljöekonomi.

SVAR

Noteras. Mål 1.1 Åtgärd 2 justeras så detta kan inkluderas.

HALMSTADS NATURSKYDDSFÖRENING

Påverka folks resvanor

I rapporten redovisas att personbilarna står för 26,1% av Halmstads koldioxidutsläpp. Halmstad kommun kunde satsa stort på att bygga ut cykelinfrastrukturen, att göra det attraktivt att cykla till innerstaden från omkringliggande områden.

Även att öka antalet bussavgångar och bygga ut kollektivtrafiken vad gäller både buss och tåg. I praktiken hotas Krösatågen av nedläggning, det är att gå i helt fel riktning. Halmstad kommun skulle istället arbeta för att göra resande med kollektivtrafik lättillgängligt, prisvärt och bekvämt.

Utrikes resor med flyg och sjöfart har mångdubblats de senaste 30 åren. De står för hisnande 26,4% av Halmstads totala utsläpp. För att nå målen krävs insatser för att påverka invånarnas resvanor. Detta berörs inte i rapporten, ej heller i rapporten Transportplan, där både flyg och sjöfart beskrivs som tillgångar i kommunen, utan att man berör utsläppsproblematiken.

Inrikesflyget borde specificeras ut i grafen som illustrerar energiåtgången i kommunen, för att synliggöra det.

....

Halmstad kommun borde bli medlem i Klimatkommunerna, en förening som verkar för minskade utsläpp i Sverige, med hjälp av påverkansarbete, erfarenhetsutbyte och spridning av goda exempel. Här finns att ta del av exempel på klimatstrategiska lösningar i andra svenska städer avseende både transporter och byggnation. En förening som sedan starten 2003 vuxit till att omfatta 40 kommuner och mer än 4 miljoner invånare i Sverige.

SVAR

Den fysiska planeringen och prioriteringar inom transportsystemet är viktiga för att minska utsläppen från transportsektorn. Insatser med *mobility management* åtgärder för att främja hållbart resande, hanteras i planen för transportsystemet, där hanteras insatser för ökad andel kollektivtrafikresor. De fysiska förutsättningar för olika transportslag, som infrastruktur för cykelbanor, vägar, resecentrum, hamn, och flygplats hanteras i kommunens översiktsplan och kommunens plan för transportsystemet.

Om det är figur 1 Energibalans som avses så är det ett diagram som Länsstyrelsen låtit ta fram. Inrikesflygets andel av de transportrelaterade utsläppen är dock väldigt låg (< 1 procent) av det som mäts och redovisas i Nationella emissionsdatabasen.

Halmstads kommun är medlem i Sveriges Ekokommuner som har bredare miljöfokus, och även en del samverkan med klimatkommunerna. Mycket av Klimatkommunernas informationsmaterial finns tillgängligt på deras hemsida även för andra än medlemmar.

KLIMATAKTION

Transportsektorn står för mer än hälften av de totala koldioxidutsläppen i Halmstad. Personbilarna är den enskilt största utsläppskällan. Enligt riksdagsbeslut ska vägtrafikens utsläpp minska med minst 70 % senast 2030 jämfört med 2010.

Planen anger inte tillräckliga åtgärder för att nå detta mål i kommunen.

Kommunens olika möjligheter att styra övergång från icke hållbara till hållbara drivmedel är inte uttömmande beskrivet. Kommunen kan som myndighet utöva en effektivare styrning t.ex. genom selektiva P-platser, helst också vid köpcentra och andra större icke kommunala P-platser. Man bör också överväga fossilfria zoner i kommunens centrala delar och ta ut avgifter för genomfart med fossildrivna fordon.

Kraven på P-platser vid flerfamiljshus behöver ses över och vara ett styrinstrument för att minska bilåkandet. Tillgång till P-plats vid bostaden är inte självklar. Samåkning stödd av smarta IT system bör lyftas fram.

Det handlar inte bara om markanvändande utan också personbilstrafikens plats i ett framtida klimatsmart samhälle.

Det går inte att behålla personbilstrafiken i nuvarande omfattning bland annat på grund av att el- och vätgasfordon i livscykelperspektiv innebär stora kostnader ur klimat och resurssynpunkt.

Därtill är en mycket stor andel av bilparken diesel och bensindriven, vilket hindrar en snabb omställning från fossila transporter. Därför bör stimulans av andra trafikslag och restriktioner för biltrafiken få en hög prioritet.

Likväl har vätgas och elfordon fördelar framför fordon med fossildrift och troligen också biodrivmedel drift. Planen bör lämna förslag till hur en sådan storskalig omställning ska gå till för att skyndsamt nå klimatmålen.

Målet bör vara att transporter med cykel, eldrivna små transportbilar, elscottrar och handikappfordon utgör 50 % av all persontransport utom gångtrafik.

Cykeltrafiken kan underlättas med bra och säkra parkeringar, bemannade garage vid resecentrum och järnvägsstation och i centrum. Viktigt med breda cykelbanor, väl skilda från fotgängare, även passande för el- och lastcyklar.

Således skall infrastruktuursatsningar riktas till gång, cykel och kollektivtrafik och inte till investeringar som stimulerar till personbilstrafik.

Kommunen borde med fördel, som många andra kommuner, använda Mobility Management som instrument för att reducera utsläpp från trafiken. Det skulle stärka förändringsarbetet.

Minskningen av Halmstads utsläpp från trafiken härrör sig mest från bussarnas övergång till biogas. De lågt hängande frukterna är plockade. De högre upp (privatbilism i fossildrivna fordon) hänger kvar orörda. Flyget står för en stor del av dagens klimatgasutsläpp. Civil flygtrafik från Halmstads flygtrafik är därför inte i linje med behovet av utsläppsminskning. Ur livscykelperspektiv är även kommande el- och vätgasdrivet flyg mycket tveksamt ur klimatsynpunkt. Endast undantagsvis skall kommunen bekosta inrikes flygresor inom egna verksamheten.

SVAR

Den fysiska planeringen och prioriteringar inom transportsystemet är viktiga för att minska utsläppen från transportsektorn. Förutsättningar för olika transportslag, som infrastruktur för cykelbanor, vägar, resecentrum, hamn, och flygplats hanteras i kommunens översiktsplan och kommunens plan för transportsystemet.

Insatser med mobility management åtgärder för att främja hållbart resande, hanteras också i planen för transportsystemet, liksom kollektivtrafiken. Halmstad har i många år arbetat med Mobility management åtgärder under benämningen Hållbart resande. Några exempel är cykeltek, säkra skolvägar, cykelvänlig arbetsplats, prova-på-projekt för elcykel och lastcykel, vintercyklister mm. Åtgärderna utvärderas och förändras efter hand.

Åtgärden 1 om information och rådgivning till invånare om klimatsmartare resor formuleras om.

Planen lyfter fram mål som behöver få ett ökat fokus. Det anges även åtgärder som kommunen har direkt inflytande över och som ses som särskilt viktiga för uppfyllnad av målen.

Det kommer även att krävas insatser från fler aktörer för att dämpa temperaturökningen. Kommunen har en viktig roll att genom samverkan, information och rådgivning aktivt bidra till att höja kunskapsläget och öka viljan att tänka nytt och ställa om för en hållbar framtid.

Åtgärderna som anges visar några av de insatser där kommunen kan göra skillnad och som kommunen har en viss rådighet över. Listan kan göras mycket längre, men avsikten är inte att göra en checklista. Vi är mitt i en större omställning och behöver en flexibilitet för att få bäst utfall i de åtgärder som görs.

Mål 1. Koldioxidutsläppen från vägtrafik ska minska med 70 procent perioden 2010–2030

RÄDDNINGSNÄMNDEN

Effektiva och fossilfria transporter: Saknar åtgärden av att avstå från resor. Skapa förutsättningar för effektiva distansmöten, enskilt och i grupp.

Räddningstjänsten ska investera effektivt och klimatsmart med möjligheter för framtiden. Under denna tid måste Halmstad kommun tillse att nuvarande fossila fordon (där alternativ saknas på marknaden) körs med bättre miljömässiga bränsle. Där möjligheten till inblandning av icke fossila alternativ bör upphandlas med fokus på driftsäkerhet och bättre miljöekonomi.

Räddningstjänsten bör kunna bidra till att minska fossilfria de fossila utsläppen. - Bedömt är kostnaden för en hybriddriven brandbil 1,5 gånger kostnad för en konventionell. Generellt är kostnaderna för investering i utrustning som ger minskad klimatpåverkan större än konventionell utrustning, men å andra sidan kan driftkostnaden som regel minskas. Medel behöver anslås för att genomföra en kraftfull förändring. Kostnader bedöms höga

UTBILDNINGS- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden hyr fordon av servicekontoret och efterhand som fordon byts ut ersätts dessa med fossilfria fordon utifrån den av KF beslutade (2019-10-31) Fordonspolicyn

Kostnader bedöms måttliga.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden arbetar med att minska sin användning av fossila bränslen genom att exempelvis Fordons- och transportprogrammet investerar i kör- och grävsimulatorer som används för mängdträning för att minska användandet av maskiner och fordon.

Kostnader bedöms måttliga i ett initialt skede, därefter besparing.

SVAR

Noteras.

DESTINATION HALMSTAD AB

Stor vikt av utökat samarbete med besöksnäringen för att möjliggöra etablering av laddstolpar för invånare och besökare. Detta i enlighet med Översiktsplan 2050, där det satsas på hubbar så som Eldsberga, Simlångsdalen, Getinge, Haverdal/Harplinge.

Utöka kollektivtrafiken med hållbara och fossilfria transporter för att möjliggöra och klimateffektivisera resor till och från besöksmål, vandringsleder etcetera. (idag kan du inte ta dig till Danska fall, Virsehätt eller Møllegård med kollektivtrafik.)

SVAR

Noteras. En ny åtgärd 3 med inriktning att öka antalet laddpunkter på kommunala parkeringar och besöksmål läggs till. Kollektivtrafiken hanteras i plan för transportsystemet.

HALMSTADS FASTIGHETS AB

HFAB ser gärna ökad samverkan inom kommunkoncernen för att utveckla arbetet med Hållbart resande och hållbara transporter.

Viktigt med strategi och genomförandeplaner för elbilsaddning i kommunen (inkl. för HFAB:s bostadsområden).

SVAR

Noteras. Enligt kommunens resepolicy för resor i tjänsten ska man först överväga telefonmöte eller webbkonferens. Förutsättningarna för detta har förbättrats avsevärt.

HÖGSKOLAN I HALMSTAD

Åtgärderna som anges här är:

1. Information och rådgivning till invånarna om klimatsmartare resor
2. Aktivt samverka med näringslivet för klimatsmarta logistiklösningar.

Dessa två åtgärder utgör goda exempel på den generella prägel som planens åtgärder ofta bär. Förslagsvis nämner planen mer i detalj vilken information och rådgivning om klimatsmarta resor som kommunstyrelsen skall informera och rådgiva om. Etcetera.

SVAR

Den fysiska planeringen och prioriteringar inom transportsystemet är viktiga för att minska utsläppen från transportsektorn. De fysiska förutsättningar för olika transportslag, som infrastruktur för cykelbanor, vägar, resecentrum, hamn, och flygplats hanteras i kommunens översiktsplan och kommunens plan för transportsystemet. Insatser med *mobility management* åtgärder för att främja hållbart resande, hanteras i planen för transportsystemet, där hanteras insatser för ökad andel kollektivtrafikresor.

Åtgärderna som anges visar några av de insatser där kommunen kan göra skillnad och som kommunen har en viss rådighet över. Listan kan göras mycket längre, men avsikten är inte att göra en checklista. Vi är mitt i en större omställning och behöver en flexibilitet för att få bäst utfall i de åtgärder som görs.

Åtgärd 1 formuleras om och ytterligare 2 åtgärder läggs till mål 1.

PRIVAT SW

- Expandera kraftigt utbyggnaden av laddstolpar för elbilar till 2025

SVAR

En ny åtgärd 3 med inriktning att öka antalet laddpunkter på kommunala parkeringar och besöksmål läggs till.

PRIVAT CVL, YK, AK, JLSL, MT

Kommunstyrelsen har satts som samordningsansvarig för att säkerställa att målet ”Koldioxidutsläppen från vägtrafik ska minska med 70 procent perioden 2010–2030” uppnås.

Åtgärden för att uppnå målet är

1. Information och rådgivning till invånarna om klimatsmartare resor
2. Aktivt samverka med näringslivet för klimatsmarta logistiklösningar

DESSA ÅTGÄRDER RÄCKER INTE..!

För att nå målen måste Kommunstyrelsen säkerställa en klimatsmart och fungerande infrastruktur samt att nybyggnation enligt Framtidsplan 2050 planeras i områden som är betjänade av en klimatsmart och fungerande infrastruktur.

SVAR

Denna synpunkt är gemensam i dessa skrivelser. Synpunkten med direkt koppling till planen för energi- och klimat kommenteras här. Övriga synpunkter i skrivelserna har vidarebefordrats till handläggare för Framtidsplanen och planens för transportsystemet.

Det är helt riktigt att vi inte kommer att nå målen med endast dessa åtgärder. Planen lyfter fram mål som behöver få ett ökat fokus. Det anges även åtgärder som kommunen har direkt inflytande över och som ses som särskilt viktiga för uppfyllnad av målen.

Det kommer även att krävas insatser från fler aktörer för att dämpa temperaturökningen. Kommunen har en viktig roll att genom samverkan, information och rådgivning aktivt bidra till att höja kunskapsläget och öka viljan att tänka nytt och ställa om för en hållbar framtid.

Åtgärd 1 formuleras om och ytterligare åtgärder läggs till mål 1 och mål 1.1.

Transportsektorn har stor betydelse för klimatpåverkan och behöver hanteras utifrån flera olika perspektiv. Energi- och klimatplanen behandlar främst bränsleanvändningen i de transporter som sker i den kommunala verksamheten. Medan planen för transportsystemet hanterar fysiska förutsättningar och prioriteringar inom transportsystemet. Även kommunens översiktsplan har en avgörande roll att med den fysiska planeringen styra trafikutvecklingen i hållbar riktning.

Texten i avsnitt 1.2 Omfattning och avgränsning justeras för att göra detta tydligare.

Mål 1.1 Fossilfria tjänsteresor och transporter senast 2025

HALMSTADS FASTIGHETS AB bilaga

Alla punkter är viktiga för HFAB att arbeta med.

HFAB saknar ett resonemang kring hur kommunkoncernen ska hantera utsläpp från tjänsteresor med flyg för att nå målet om fossilfria tjänsteresor 2025.

Samverkan behövs inom kommunkoncernen kring upphandling av fordon/resor.

Viktigt att ta fram delmål, strategier, indikatorer och nyckeltal i respektive förvaltning/bolag.

SVAR

Noteras att HFAB ser det som viktigt att arbeta med och att samverkan kring upphandling är viktig.

Tjänsteresor hanteras mer specifikt i riktlinjer för tjänsteresor. Men en åtgärd om klimatväxlingssystem för tjänsteresor läggs till.

Åtgärderna som anges visar några av de insatser där kommunen kan göra skillnad och som kommunen har en viss rådighet över. Listan kan göras mycket längre, men avsikten är inte att göra en checklista. Vi är mitt i en större omställning och behöver en flexibilitet för att få bäst utfall i de åtgärder som görs.

Åtgärd 1. Inga nya fossildrivna fordon köps in

FASTIGHETSNÄMNDEN

I samband med utbyte av tjänstefordon ställer vi oss positiva till att övergå från fossildrivna till eldrivna fordon.

Kostnader bedöms måttliga.

SVAR

Noteras. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

SERVICENÄMNDEN

Så länge det inte finns tillgång till fossilfria fordon som svarar mot de krav som verksamheterna har för att kunna utföra sina åtaganden är det inte möjligt att i nuläget kräva att inga nya fossildrivna fordon köps in.

SVAR

Noteras.

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Även bolagen bör nämnas som ansvariga då dessa också äger fordon.

SVAR

Noteras och korrigeras.

Åtgärd 2. Påskynda utfasning av fossila bränslen resterande fossildrivna fordon i fordonsparken

RÄDDNINGSNÄMNDEN

Utbyte till fossilbränslefria fordon - Gäller fn endast fordon som inte ingår i den operativa organisationen. Kostnader bedöms låga

SVAR

Noteras. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

SERVICENÄMNDEN

Utfasning av fossila fordon sker kontinuerligt kopplat till fordonspolicyn. Det går givetvis att påskynda utbyte ytterligare då ersättningsfordon med fossilfria drivmedel tillförs marknaden. Dock får det en ökad kostnad för genomförande.

SVAR

Noteras. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

Åtgärd 1.1.2 kan kanske ha blivit fel? Kan det behövas en omformulering?

SVAR

Det har blivit en felskrivning. Åtgärd 2 formuleras om.

Åtgärd 3. Upphandlingskrav på fossilfria tjänster, t.ex hyrbilar

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

1.1.3 Upphandlingskrav ger i sig ingen mätbar effekt utan en **avtalsuppföljningsplan** måste upprättas och följas upp. Det antas att målet även avser kravställning på samtliga transporter samt resor som utförs på uppdrag åt Halmstads kommun.

Det kan uppstå höga kostnader i ett initialt skede när leverantörer byter ut fossilbränsle fordon till fossilbränslefria. Fossilbränslefritt drivmedel beräknas kosta ca 3 ggr mer än fossilbränsle.

SVAR

Åtgärd 3 formuleras om. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Vid upphandling av fossilfria tjänster bör upphandlingsenheten vara delaktig för att utforma ett nytt standardavtal av något slag med succesivt ökande krav.

SVAR

Noteras.

Mål 1.2 Fossildrivna arbetsmaskiner och tunga fordon fasas ut eller anpassas för biodrivmedel

SERVICENÄMNDEN

Det rekommenderas att undvika att ha olika krav i flera styrande dokument så här borde man i stället hänvisa till kommunens fordonspolicy och eventuellt ändra i den. Åtgärderna bör skrivas som en strävan och inte som ett krav. Att anpassa fossildrivna arbetsmaskiner och tunga fordon för biodrivmedel kan medföra höga kostnader.

SVAR

Det är viktigt att kommunens olika styrdokument harmonierar. Om fordonspolicyn inte tillräckligt starkt leder till fossiloberoende bör denna ses över. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

HALMSTADS FASTIGHETS AB bilaga

Många angelägna uppgifter att arbeta med i HFAB avseende transporterens klimatpåverkan, i såväl drift och förvaltning som i bygg- och underhållsverksamheten.

Kravställande och utvärdering i samband med upphandling är viktigt. Här kan samverkan inom kommunkoncernen vara en styrka.

SVAR

Noteras.

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Detta mål bör vara tidsatt på samma vis som övriga. Biodrivmedel kan tolkas som att eldrivna arbetsmaskiner och fordon inte är önskvärda.

SVAR

Tillgången på marknaden för fossilfria tunga fordon är mer begränsad och målet är formulerat för en högre flexibilitet. Målet riktar sig till att fasa ut befintliga fordon och maskiner. I de fall det inte är möjligt istället anpassa bränslet. Det hindrar inte inköp av eldrivna arbetsmaskiner eller fordon. Det ger även utrymme för att istället hyra eller leasa fossilfria fordon eller tjänster.

Åtgärd 2. Upphandlingskrav på fossilfria tjänster från entreprenörer

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

se ovan, samt för att ställa om entreprenörsbranschen krävs en drivande leverantörsdialog. Utveckling av elektrifierade arbetsmaskiner går inte lika fort som man hoppats (se exempelvis projekt Cleancon) och tillgången på fossilbränslefritt drivmedel är ofta begränsad.

Kostnadsbedömning: Höga kostnader

Förslag på avtalsuppföljningsplan har påbörjats av upphandlingsenheten samt mer fokus på hållbarhetskrav i upphandlingar. Resurs i form av miljöstrateg/miljövetare kommer att krävas för utformning av krav och utvärdering.

SVAR

Åtgärd 2 omformuleras. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Vid upphandling av fossilfria tjänster bör upphandlingsenheten vara delaktig för att utforma ett nytt standardavtal av något slag med succesivt ökande krav.

SVAR

Noteras.

NYCKELTAL

FASTIGHETSNÄMNDEN

I figur 18 är värdena i y-axlarna förväxlade.

SVAR

Noteras och korrigeras.

NYA FÖRSLAG

RÄDDNINGSNÄMNDEN

Avstå från resor där detta är möjligt. Skapa förutsättningar för effektiva distansmöten, enskilt och i grupp. Kostnader bedöms som besparing.

SVAR

Noteras. Enligt kommunens resepolicy för resor i tjänsten ska man först överväga telefonmöte eller webbkonferens. Förutsättningarna för detta har förbättrats avsevärt. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

Fokus 2. Resurseffektiv och fossilfri bebyggelse

BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDEN

Barn- och ungdomsnämnden är en stor hyresgäst hos fastighetsnämnden och en stor kund till servicenämnden. I det fall att nämnderna bedömer att målen och åtgärderna kommer att kräva resurser för att genomföra kommer dessa att spilla över på barn- och ungdomsnämndens verksamheter i form av hyreskostnader och avgifter. Det är väsentligt att barn- och ungdomsnämnden i detta fall får tackning för ökade kostnader.

SVAR

Noteras. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

HALMSTADS ENERGI OCH MILJÖ AB

Sista stycket:

I centralorten bör eller skall fjärrvärme prioriteras då det är ett hållbart val att använda de resurser och infrastruktur som redan finns, precis som det beskrivs i avsnittet ovan gällande byggnader och bostäder.

Klimatförändringar kommer att förändra vårt klimat, och en del av Halmstads klimatanpassning kommer innebära ett större behov av kyla under sommarhalvåret. Här önskar vi därför att fjärrkyla läggs där fjärrvärme benämns i Fokus 2, och framförallt gällande de mål och åtgärder som tagits upp.

SVAR

Noteras. Det sista stycket är inte en prioritering utan beskriver att klimatpåverkan flyttas i allt högre grad från drift till byggskedet och gör ingen prioritering. Fokusområde 3 Ett stabilt och hållbart energisystem utvecklas med ett förtydligande om hur fjärrvärmen kan bidra till att hålla effektuttaget på en mer jämn nivå än om uppvärmningssystemet kräver en eltillförsel.

Fjärrkyla läggs till i mål där fjärrvärme anges.

HALMSTADS NATURSKYDDSFÖRENING

Bebyggelse och transporter

Kommunen har möjlighet att påverka framtida utsläpp även genom att planera nya bostäder där det finns kollektivtrafik, samt så nära arbetsplatserna som möjligt (att förtäta centrum istället för att skapa flera mindre samhällen runt staden). I nuvarande plan Framtidsplan 2050 som Naturskyddsföreningen tagit del av, planeras bebyggelse av 5000 hushåll ca 10 km utanför stan. Om man räknar med att hälften av de som kommer bo där pendlar till stan så kommer Halmstads koldioxidutsläpp öka med tusentals ton om året.

I planen för energi och klimat står ingenstans om åtgärder som motverkar koldioxidutsläpp, som bevarandet av befintlig skog, och planterandet av ny. Enligt Framtidsplan 2050 planerar man att hugga ned 100 hektar artrik skog för att på dess plats uppföra bostäder. Det är att gå i motsatt riktning mot vad andra städer gör för att klara klimatmålen.

Under detta fokusområde visas i en graf att "FÖRNYBAR ENERGI kommer från källor som hela tiden förnyas och ökar inte koldioxidhalten om det råder balans mellan uttag av tex skog och återplantering". Dagens skogsbruk är inte koldioxidneutralt. Vidare bör man förtydliga att skogen inte räcker till all den gröna omställning som industrin kräver av den.

Att undvika så långt det är möjligt att hårdgöra mer yta till ny bebyggelse, att istället använda mark som redan är exploaterad är resurseffektivt och klimatsmart. Kommunen borde i högre utsträckning eftersträva detta när de nya bostadsområdena planeras.

Det är positivt att det är samma enhet på kommunledningsförvaltningen som ansvarar för dels energi- och klimatplanen, men också transportplanen och avfallsplanen då de hänger tätt ihop som påpekas i dokumentet.

SVAR

Noteras.

Mål 1 Energianvändning i bebyggelse ska bli 3 procent mer effektiv per år från år 2021

FASTIGHETSNAÄMNDEN

Målet om 3 % energibesparing årligen är mycket högt ställt. Arbetet med att kontinuerligt minska energianvändningen görs redan idag, men för att fullt ut kunna bidra till måluppfyllelsen nu och över tid kommer extra resurser i form av tid, kompetens och ekonomiska medel att behövas. Bland annat helhetstänk vid underhåll och renovering, evakueringsmöjligheter samt samordning med verksamheterna kommer vara av stor vikt. Ur ett kommunkoncernperspektiv kommer investeringar i energibesparing på lång sikt att resultera i minskade driftskostnader.

Ett årligt uppsatt energisparmål visar tydligt att extra kraft och åtgärder behöver sättas in omgående vilket är positivt. En utmaning ligger i att få till snabba och bra åtgärder parallellt med ett långsiktigt energispararbete.

En viss problematik finns med att inte använda någon form av viktning av primärenergi då exempelvis uppvärmning med en värmepump ger en till talet lägre energianvändning än fjärrvärme. En intressekonflikt kan uppstå mellan exempelvis energisparmål och ett stabilt och hållbart energisystem. Efter omorganisationen och bildandet av teknik- och fastighetsförvaltningen finns stora möjligheter att särskilt lyfta energi- och klimatfrågan i de olika delarna av den nya organisationen.

Kostnader bedöms höga.

SVAR

Noteras. Som beskrivs i yttrandet är avsikten att få till omedelbara insatser.

Målet förtydligas med vad som avses att mätas - Normalårskorrigerade kWh/m² A-temp.

Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

HALMSTADS FASTIGHETS AB bilaga

3% per år är ett mycket tufft mål som för HFAB:s del innebär en minskning från 96,3 kWh/m², år 2020 till 71 kWh/m², år 2030 och en mycket stor ekonomisk uppoffring om den ska förverkligas.

Kostnadsbedömning: 3% medför mycket hög kostnad.

HFAB:s mål 85kWh/m², år 2030 innebär en årlig minskning med 1,2% per år och är redan det ett mycket tufft, men realiserbart, mål.

Kostnadsbedömning: 1,2% medför en hög men genomförbar kostnadsnivå med godtagbar lönsamhet.

HFAB deltar även i Allmännyttans klimat- och energiinitiativ mot 2030 vilket innebär ett mål att klara 90 kWh/m², år vilket motsvarar ca 0,7% minskning per år.

Förslagsvis förtydligas att den årliga procentuella minskningen ska räknas på den specifika, normalårskorrigerade, energianvändningen i fastighetsbeståndet som helhet dvs kWh/m² A-temp, år. På så sätt tas hänsyn till stadens tillväxt på ett korrekt sätt.

HFAB:s årliga specifika energianvändning för värme, varmvatten och fastighetsel, 96,3 kWh/m² A-temp, år 2020 ligger betydligt under genomsnittet för landet. Det medför att kravet på procentuell minskning inte resulterar i lika stor faktisk energiminskning som om HFAB hade haft en hög användning vilket är bra eftersom det är förknippat med högre kostnad per sparad kWh ju energieffektivare fastighetsbestånd man har.

HFAB:s nyproduktion byggs sedan 2018 med energiprestanda 56% av kraven i BBRNNE, BBR29.

Kostnadsbedömning: Energiprestandan 56% av BBRNNEs krav är en följd av kravet för att erhålla statligt energiinvesterstöd.

HFAB installerar IMD varmvatten i all nyproduktion sedan 2009 och i samband med renovering/förnyelse sedan 2018. Detta bidrar till minskad vattenanvändning samt minskad energiförbrukning.

HFAB köper in all el i en punkt och fördelnings-mäter IMD hushållsel i all nyproduktion sedan 2018 och framöver även i renovering/förnyelse. Samtidigt installeras solkraftanläggningar.

Ett väl fungerande energiledningssystem med kontinuerlig driftsuppföljning, nyckeltalsanalys, optimering, förbättringsförslag, val av förslag för genomförande samt uppföljning av åtgärdernas effekt är helt avgörande för att nå resultat. Viktigt att framtagna åtgärdsförslag syns tydligt i affärs- och verksamhetsplaner.

SVAR

Redovisning av genomförda och pågående energiarbete, samt kommentar om energiledningssystem noteras.

Syftet med det högt satta målet beräknat per årsbasis är att prioritera insatser i nutid, så inte effektiviseringar skjuts på framtiden. Målet förtydligas enligt förslag - Normalårskorrigerade tal kWh/m² A-temp, år. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

HÖGSKOLAN I HALMSTAD

Hur länge? Hur mäts en mer effektiv effektanvändning?

SVAR

Syftet med ett mål beräknat per årsbasis är att prioritera insatser i nutid så inte effektiviseringar skjuts på framtiden. Energieffektiviseringsåtgärder är nödvändiga även på befintlig bebyggelse, men möjligheterna är begränsade och det tar tid att gå igenom hela fastighetsbeståndet.

Effekteffektivisering är svårt att följa upp utfallet för, men viktigt att ha med i planering av åtgärder för att undvika kapacitetsbrist i elnäten som berörs mer i fokusområde 3.

KLIMATAKTION

Bra att markanvändningstillstånd vid nybyggnad kräver nollenergihus. Dock bör noteras att man också bör kräva livscykelanalyser. Vidare kan även här nämnas att byggen med trä binder kol för lång tid. Viktigt att man får fram klimateffektiva kravspecifikationer. Detta gäller inte minst vid överlåtelseavtal gällande kommunal mark.

Vid byggande behöver man ha ett 100-årsperspektiv eftersom detta bör vara en byggnads livslängd ur hållbarhetssynpunkt. Detta gör att förväntade högvatten under byggnadens livstid bör tas med i beräkningen vid allt beviljande av bygglov. Även vid ambitiösa klimatanpassningsåtgärder kommer många områden därför att kunna bli olämpliga.

Ombyggnad av fastigheter, både kommunens egna och när bygglov krävs, bör underkastas granskning ur klimatsynpunkt.

Energianvändningen i kommunala fastigheter har minskat obetydligt 2014 - 2019. I HFABs bestånd är minskningen per kvadratmeter 3% per år. Det bör beskrivas som en otillräcklig siffra för framtiden.

SVAR

Synpunkterna noteras.

Kommunen kan inte ställa hårdare krav än vad lagstiftningen kräver vad gäller energieffektivitet för andra aktörer.

Den totala energianvändningen för kommunens egna lokaler och allmännyttans bostäder har minskat trots att fastighetsbeståndet stadigt har ökat. Vid nybyggnation är det lättare att nå bättre energieffektivitet, men större delen av beståndet är äldre bebyggelse. Energieffektiviseringsåtgärder görs även på befintlig bebyggelse, men möjligheterna är mer begränsade och det tar tid att gå igenom hela fastighetsbeståndet.

Klimatanpassningsåtgärder för till exempel höjda havsnivåer hanteras i planen för klimatanpassning.

Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

WHITE ARKITEKTER

Det är svårt att förstå vad detta innebär konkret. Är det till 2050? Hur många procent ska vi sikta på att minska om vi ska projektera ett visst projekt? Avser det befintlig bebyggelse och/eller ny?

Exempel på ny formulering: ”minska med 30% till 2030 och 80% till 2050” eller vad som kan vara rimligt.
Delmål 1.1 till 1.3:

Inget av dessa anger en tydlig målsättning för HUR det övergripande målet 1 ska nås.

Dessa mål/åtgärder kommer inte heller att kunna användas vid upphandling av byggaktörer.

Förslag på nya delmål skulle kunna vara:

-Vid ombyggnation ska energibehovet reduceras med 30%.

- Delta i regional samverkan för att...Ange vad ska det leda till.

När det gäller kostnader så måste man bedöma livscykelkostnaden och helst även väga in både miljö- och sociala kostnader. Gäller för alla målen.

SVAR

Målet är utformat utifrån ett helhetsperspektiv, inte för den enskilda byggnaden. Helhetsperspektivet avser såväl befintlig byggnation som nybyggnad.

Syftet med att målet är formulerat utifrån en årsbasis snarare än ett målår är att prioritera omedelbara insatser, så inte effektiviseringar skjuts på framtiden.

Hur stor energieffektivisering som är möjlig måste göras i det enskilda fallet.

För varje mål anges åtgärder. Dessa är åtgärder som kommunen kan ha ett direkt inflytande över och som vi ser som särskilt kommunala insatser. Kommunen kan inte ställa hårdare krav än vad lagstiftningen kräver vad gäller energieffektivitet för andra aktörer. Därför handlar det mycket om rådgivning, samverkan och tillsyn, samt åtgärder i den kommunala verksamheten. Det sker en snabb utveckling på energiområdet och vi vill inte i denna planen specificera några samverkansområden, utan att anpassas efter behov och möjligheter.

Åtgärd 4. Införa och utveckla energiledningssystem

LAHOLMSBUKTENS VA AB (29)

Bra med krav på systematiskt arbete och uppföljning. Fastna inte i redovisning utan säkerställ förbättring när framsteg uteblir.

Kostnader bedöms måttliga.

Förtydliga om det finns några krav på energiledningssystem. Ska det vara certifierat ex?

SVAR

Syftet är att nå en förbättring genom att införa en systematik som ett energiledningssystem gör.

Verksamheterna avgör vilket system som är bäst lämpat. Fastighetsnämnden har ett särskilt ansvar tillsammans med bolagen.

Ingen ändring görs. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

Åtgärd 5 Energieffektiviseringsåtgärder redovisas årligen i verksamhetsplanen/ affärsplanen

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

Funderar på om KS ska stå med där, om det är som samordnare så ok men verksamhetsmässigt finns ingen fastighetsförvaltning inom KS (längre) (mex)

SVAR

Kommunstyrelsen ersätts med teknik och fritidsnämnden som nu ansvarar för fastigheter på kommunens markreserv.

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Bra med krav på systematiskt arbete och uppföljning. Fastna inte i redovisning utan säkerställ förbättring när framsteg uteblir.

Kostnader bedöms måttliga.

Är det bara åtgärderna som ska redovisas? Borde inte ett bokslut/energiberäkning som visar på effektiviseringen vara mer värdefullt.

SVAR

Syftet med att verksamheterna anger vilka åtgärder som vidtas är att i vilken omfattning insatser görs. Energianvändningen redovisas som nyckeltal. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

Mål 2 År 2030 är all energianvändning inom bebyggelsesektorn fossilfri eller återvunnen energi (fjärrvärme)

UTBILDNINGS- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

Den el som behövs i de olika verksamheterna köps av HEM vilket gör att ansvaret för att det levereras el från förnyelsebara energikällor åligger HEM.

Kostnader bedöms som låga eller besparing

SVAR

Kommunledningsförvaltningen upphandlar el för alla verksamheterna. Elen som avropas kommer från förnybara energikällor. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

HALMSTADS FASTIGHETS AB bilaga

Uppnåddes redan 2009 i HFAB sånär som på den fossila andelen i fjärrvärmen samt användandet av olja som reserv/backup på tre mindre pelletsanläggningar. Uppvärmningen av HIAB:s fastigheter domineras helt av fjärrvärme. Som komplement nyttjas fossilfri el till värmepumpar, pellets, och en mindre mängd biogas utanför fjärrvärmeområdet. All inköpt el är ursprungsmärkt vattenkraft, såväl fastighetsel som i förekommande fall hushållsel.

Kostnadsbedömning: Att fasa ut olja som backup kostar förhållandevis mycket samtidigt som det sannolikt kommer att medföra ökad elanvändning.

HFAB avser fortsätta solkraftutbyggnad i samband med all nyproduktion och alla förnyelseprojekt.

Kostnadsbedömning: Solkraftutbyggnad integreras i samtliga nyproduktions- och förnyelseprojekt.

SVAR

Noteras.

Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

HÖGSKOLAN I HALMSTAD

Fjärrvärme kan riktigt associeras med återvunnen energi, men vad betyder formuleringen: att fossilt ursprung är ok 2030 om det är återvunnen restvärme? Avses vidare att all fjärrvärme består av "återvunnen energi", m.a.o. ingen energi från förbränning av bränslen eller avfall?

Överväg omformulering.

SVAR

Med mål 2 säger vi att energianvändning inom bebyggelsesektorn ska vara fossilfri eller komma från återvunnen energi (fjärrvärme). Enligt avfallstrappan klassas energiproduktion från avfallsförbränning som återvunnen energi och jämförs med spillvärme från andra industriprocesser. Men det är riktigt att avfall innehåller material med fossilt ursprung. Plaster ska i högre grad återvinnas, men det behöver hanteras innan det hamnar i avfallsflödet. Det finns mål för detta i kommunens avfallsplan. Texten i faktarutan förtydligas.

WHITE ARKITEKTER

Delmålen är samma som för 1.1. Dessa kommunicerar inte HUR man ska uppnå det övergripande målet. Målformuleringen är ok, men det måste kompletteras med tydliga delmål. Vilka krav kommer man att ställa på ny- och ombyggnation. T ex öka andelen solceller? Bygga ut biobränsle? Ge bidrag? Premiera solenergi vid markanvisning?

SVAR

Samma svar som tidigare.

För varje mål anges åtgärder. Dessa är åtgärder som kommunen kan ha ett direkt inflytande över och som vi ser som särskilt kommunala insatser. Kommunen kan inte ställa hårdare krav än vad lagstiftningen kräver vad gäller energieffektivitet för andra aktörer. Därför handlar det mycket om rådgivning, samverkan och tillsyn, samt åtgärder i den kommunala verksamheten.

Åtgärd 5 Fossil energi för uppvärmning är helt utfasad (senast 2022)

FASTIGHETSNÄMNDEN

Tydliga riktlinjer från politiken krävs för de fastigheter med i huvudsak fossil energi för uppvärmning vars framtid och användning är osäker. Samma sak gäller vid eventuella förvärv. Kostnader bedöms måttliga.

SVAR

Noteras. Åtgärden riktas till fastigheter på kommunens markförvärv, så kallade 299 objekt. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

Det befaras att åtgärd 2.5 kan bli svår att hantera. Det finns väl fortfarande någon lokal kvar som ägs av kommunen, med syftet att avyttras eller rivs, med ”fossil” uppvärmning, och hur ser det ut när det gäller inhyrda lokaler? En omformulering, avgränsning, kan övervägas.

Funderar på om KS ska stå med där, om det är som samordnare så ok men verksamhetsmässigt finns ingen fastighetsförvaltning inom KS (längre) (mex)

SVAR

Noteras. Åtgärden riktas till fastigheter på kommunens markförvärv, så kallade 299 objekt. Kommunstyrelsen ersätts med teknik- och fritidsnämnden eftersom ansvaret flyttats dit.

HALMSTADS ENERGI OCH MILJÖ AB

HEM önskar få medverka med den specifika energikompetens vi har i samordningen av detta mål.

SVAR

Noteras.

Mål 3 Klimatpåverkan inom byggsektorn ska minska

HALMSTADS FASTIGHETS AB bilaga

Hållbar materialanvändning och resursnyttjande samt minskad klimatpåverkan inom bygg, renovering och förvaltning är viktiga områden som behöver stort fokus framöver och kommer att kräva samverkan mellan aktörer.

HFAB låter klimatberäkna samtliga nybyggnadsprojekt sedan 2020, något som enligt lag ska göras från 1 januari 2022 i form av en klimatdeklaration. I takt med ökad kunskap kommer klimatkrav att kunna sättas. HFAB ser gärna ökad samverkan och dialog i kommunen och länet kring klimatkrav i upphandling av byggprojekt.

HFAB ser även ett stort behov av samverkan inom kommunkoncernen och i länet för att stimulera och underlätta cirkulärt byggande och förvaltning.

SVAR

Noteras.

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Inget tydligt mål. SMART

SVAR

Målet pekar ut riktningen och ger utrymme för att agera utifrån de bästa förutsättningarna i det specifika projektet. Det finns flera sätt att minska klimatpåverkan inom byggsektorn, boverket beskriver det utförligare, till exempel i rapport 2018:5 Hållbart byggande med minska klimatpåverkan.

WHITE ARKITEKTER

Mål 3 är diffust. Vad innebär ”minska”? På vilket sätt kommer kommunen att driva på en minskning? Vilka incitament och krav? Det kommer inte gå att följa upp en förflyttning när det inte är konkret.

På sid 4, avsnitt 1.2 anges:

Enligt den lokala koldioxidbudget för Halmstad som kommunen låtit Kunskapsnoden vid Uppsala Universitet ta fram, behöver koldioxidutsläppen minska med 15 procent per år.

Om man översätter detta till bebyggelsen vad blir det då? Hur fördelar sig minskningen mellan olika sektorer?

Ett kraftfullare mål skulle t ex vara: ”2030 ska alla kommunala nybyggnadsprojekt vara CO2-neutrala”. I ”Färdplanen för en klimatneutral byggsektor..” (Fossilfritt Sverige) har branschen enats om en rad uppmaningar till politiker och sig själva. Halmstad kommun borde ställa sig bakom de som riktar sig till ”Beställare” och använda som mål (se vänster kolumn).

Var mer specifika. Målet kan inte vara att ta fram ett hållbarhetsprogram, utan måste vara formulerat i termer av klimatpåverkan. Om detta är det enda mål som riktar sig till byggaktörer så kommer inte mycket att hända.

SVAR

Målet pekar ut riktningen och ger utrymme för att agera utifrån de bästa förutsättningarna i det specifika projektet. Det finns flera sätt att minska klimatpåverkan inom byggsektorn, boverket beskriver det utförligare, till exempel i rapport 2018:5 Hållbart byggande med minska klimatpåverkan.

Uppföljning lämpar sig bättre på projektnivå.

Målet är här att minska klimatpåverkan från byggsektorn. Åtgärderna som anges är sådana som kommunen har direkt inflytande över och som ses som särskilt viktiga för uppfyllnad av målet. Det kommer att krävas insatser från fler aktörer, men kommunen kan inte styra hårdare än lagstiftningen.

Även om den största potentialen för att minska utsläppen ligger i transportsektorn så behöver alla sektorer göra sitt.

Åtgärd 1. Ta fram projektspecifika hållbarhetsprogram till markanvisningsavtal för lägsta möjliga klimatpåverkan

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

Projektspecifika hållbarhetsprogram till markanvisningsavtal. Absolut när det gäller större stadsbyggnadsprojekt men när det gäller mindre/enskilda markanvisningar kan det kanske vara bättre att jobba utifrån en generell riktlinje/kravställning. Istället för ”till markanvisningsavtal” så kan det stå ”i markanvisningsprocessen”.(Mex)

SVAR

Åtgärden korrigeras enligt förslag.

Åtgärd 2. Ny- och ombyggnation ska göras med lägsta möjliga klimatpåverkan

FASTIGHETSNAÄMNDEN

Åtgärden medger ett stort tolkningsutrymme och är inte mätbar. Behov av mer specifika nivåer finns om åtgärden ska kunna styras mot och följas upp. Ett första steg kan vara att ta fram och implementera en övergripande strategi som sedan kan utarbetas likt ett energiledningssystem.

Oavsett nivå kräver åtgärden initialt mer resurser i form av tid, kompetens och medel för omställning. Huruvida framtida ny- och ombyggnadsprojekt efter att omställning skett kommer att ha ökade projektkostnader går inte att bedöma utan tydligare riktlinjer kring hur långt man vill nå. Därutöver finns en osäkerhet kring prisutveckling på hållbara material och tjänster. Kostnader bedöms höga.

SVAR

Åtgärden är inte så tydlig beskriven för att ge utrymme för verksamheterna att agera utifrån de bästa förutsättningarna i det specifika projektet. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

Åtgärd 3. Underhålla, renovera och förvalta befintliga fastigheter för att öka livslängden.

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

3.4 finns kompetensen i kommunkoncernen?

Ev höga kostnader

SVAR

Grundläggande kompetens om underhåll, renovering och förvaltning bedöms finnas i kommunkoncernen. Alla kompetensområden behöver ständig uppdatering. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

HÖGSKOLAN I HALMSTAD

Enhet saknas på y-axeln i Figur 16 och Figur 17.

SVAR

Axlarna korrigeras

WHITE ARKITEKTER

Finns något konkret vad som menas med livslängd?

SVAR

Nej. Det här åtgärden får också ses som en inriktning och avgöras beroende av hur förutsättningarna ser ut i det enskilda fallet.

NYA FÖRSLAG

WHITE ARKITEKTER

Förslag nytt mål: "2030 ska alla kommunala nybyggnadsprojekt vara CO2-neutrala".

Förslag nya mål i enlighet med Fossilfritt Sverige:

- Ställ funktionsbaserade upphandlingskrav där innovativa lösningar med låg klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv premieras. Efterfråga och ge incitament för lägre klimatpåverkan i anbud.
- Ställ krav på återanvändning av material om/när det är fördelaktigt ur ett livscykelperspektiv, till exempel vid renovering och masshantering.

Dessutom föreslår vi följande mål:

- Vid markanvisningar ska aktör redovisa klimat kalkyl för det tänkta projektet.
- I markanvisningstävlingar ska det finnas konkreta klimatkrav och klimat kalkyl ska redovisas.
- ÖP och detaljplaner ska skapa förutsättningar för att kunna bygga klimatneutralt.

Förslag på ett mål 4 som styr mot ett cirkulärt synsätt. Eftersom en stor andel av koldioxidutsläppen från byggnation idag kommer från byggmaterial, så skulle det kunna finnas ett separat mål för detta. En nyckel för att minska klimatpåverkan är att ställa om mot en mer cirkulär ekonomi. Detta innefattar återbruk och att ta vara på de byggnader och miljöer som redan finns, men också att skapa generella lokaler som går att bygga om eller användas på olika sätt över tid.

SVAR

Ingen förändring. Förslagen noteras men skrivs inte in i planen.

Planen ska vara långsiktig men även mana på till omedelbara åtgärder. När ett mål anges en bit fram i tiden är det för områden som kräver att insatser påbörjas eller trappas upp redan nu. Ett mål om att nybyggnadsprojekt ska vara koldioxidneutrala 2030 kan innebära att åtgärder skjuts på framtiden.

Halmstads kommun är med i Fossilfritt Sverige, men deltar för närvarande endast i slutmaningen.

Upphandling är ett viktigt verktyg och finns med som ett styrhjälpmedel för att nå målen i fokusområde 1, 2 och 4.

Kommunen kan inte styra längre än vad lagstiftningen kräver för annan verksamhet än kommunens egen. Energi- och klimatplanen reglerar inte utformningen för den fysiska planeringen. Men det pågår samtidigt revidering av flera planer som hanterar den fysiska planeringen, som översiktsplan (Framtidsplan 2015) och plan för transportsystemet.

PRIVAT SW

- Kräv solceller på taken från 2022 vid bygglov till alla nya byggnader
- Avveckla all användning av fossil naturgas innan 2025

SVAR

Ingen förändring. Kommunen kan inte styra längre än vad lagstiftningen kräver för annan verksamhet än kommunens egen. Kommunen arbetar aktivt med solceller på egna fastigheter och det finns med redan vid projektering av nya byggnader. För kommunal verksamhet har alla gasavtal skrivits om så bara biogas köps in.

Fokus 3. Ett stabilt och hållbart energisystem

LÄNSSTYRELSEN

Ökad produktion av solceller är fördelaktigt ur flera perspektiv. Länsstyrelsen vill dock framhålla att vindkraft har en ännu större potential och att det är viktigt att kommunen även främjar såväl en fortsatt vindkraftsutbyggnad som en generationsväxling av befintliga vindkraftverk. Därav vill Länsstyrelsen påpeka att kommunens vindkraftsplan (Tematiskt tillägg till ÖP 2000 – Vindkraft) innehåller flera skrivningar som kraftigt begränsar möjligheterna till detta. Exempelvis finns skrivningar om att vindkraftverk bör etableras i grupper eller parker med minst fem verk och att totalhöjder för verk som innebär krav på vitt högtintensivt blinkande ljus bör undvikas alternativt avskärmas. Då det kravet gäller verk med totalhöjder över 150 meter, innebär detta i praktiken att Halmstad kommun motsätter sig nyetablering av vindkraft.

Med tanke på att det kommunägda kraftvärmeverket är länets i särklass största punktkälla av klimatgasutsläpp vore det önskvärt med tydligare åtgärder för att begränsa dessa under fokusområde 3. Kraftvärmeverket släpper dessutom ut stora kvantiteter biogent koldioxid. Detta i kombination med närheten till Halmstad hamn gör att CCS och bio-CCS skulle kunna vara möjliga åtgärder på längre sikt.

SVAR

Synpunkter kring vindkraftspotentialen hanteras i kommunens översiktsplan (Framtidsplan 2050). Halmstads fysiska förutsättningar för en större utbyggnad av vindkraften är begränsad, främst med anledning av försvarsmaktens behov.

Kort information om biogent koldioxid och kolavskiljningsmetoder läggs in som faktarutor, men åtgärder för hur utsläppen från kraftvärmeverket behöver en djupare utredning.

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

Kan meningen ”Biogasproduktion bidrar dessutom till att minska utsläpp av andra växthusgaser från jordbrukssektorn” utvecklas för att förklara även för icke-expertter?

SVAR

Texten kompletteras med en förklaring och faktaruta.

HALMSTADS ENERGI OCH MILJÖ AB

Sid. 23:

Gällande stycke 5 önskar vi ta bort de siffror som nämns gällande vilken möjlighet det finns till att utöka vårt effektabonnemang då dessa siffror kan ändras framöver och då inte längre stämma. Föreslår att det istället kopplas till stycket innan och beskriva att det finns risk att vi hamnar i samma situation som andra städer och regioner i Sverige.

Stycke 7: Vi upplever detta stycke som något begränsande, men ser positivt på att man nämner närvärmenät. Det kommer att finnas nya tekniker som kan möjliggöra etablering av lokala närvärmenät i utvecklingsstråkens servicesamhällen då dessa energisystem är kostnadseffektiva ur både byggnation och materialsynpunkt.

SVAR

Siffrorna behålls då de ger en indikation på hur stor utmaningen är, men ett årtal läggs till.

Stycke 7: ”och andra tekniker” läggs till i meningen

HÖGSKOLAN I HALMSTAD

Sid 23: ”I Halmstad är fjärrvärmens den dominerande uppvärmningsformen i centralorten. Fjärrvärmens produceras i huvudsak från avfallsförbränning och industrin har ett eget distributionsnät”

Har industrin ett eget distributionsnät?
Förtydliga formulering.

I Figur 22 ges enheten ”KWh” på y-axeln. (Se liknande felaktighet i Figur 23).
Eftersom diagrammet anger effekt torde enheten vara kilowatt, inte kilowattimme. Dessutom anges prefix för kilo med ”k”, inte med ”K”, m.a.o. bör läsas ”kW”.

SVAR

Meningsbyggnaden ändras: Fjärrvärmen har ett eget distributionsnät och produceras i huvudsak av spillvärme från avfallsförbränning och industrin.
Enheter korrigeras i figur 22 och 23.

KLIMATAKTION

I framtiden kommer samhällets behov av elproduktion att öka. Det är då bra att nätproblematik och beredskap vid toppbelastning tas upp.

Bra att solcellsutbyggnad lyfts fram som en viktig strategi. Vad som direkt bör ske är inventering av lämpliga platser inom kommunens eget mark- och fastighetsinnehav.

Brist att vindkraftsproduktionen i kommunens regi eller stimulerad av kommunen ej tas upp. Vindkraftens utbyggnad i Halmstad till lands och till havs är angelägen ur klimatsynpunkt.

Dialog med försvaret bör förstärkas för att underlätta utbyggnad på i övrigt lämpliga lägen.

Fjärrvärmen är klimateffektiv när det gäller att ta tillvara spillvärme. Söföförbränning är mer problematisk eftersom en hel del avfall av fossilt ursprung, mest plaster, ingår. Även träavfall skulle kunna användas effektivare. Därför finns ett särskilt behov att åter utreda insamling av hushållsavfall som inte bara är otillräckligt sorterat utan också till stor del läggs i plastpåsar.

Falkenbergs energipolitik skiljer sig fördelaktigt från Halmstads. Detta visar vikten av att inspireras av andra kommuners ambitioner och planer för energiproduktion.

SVAR

Inventering av fastigheter som är lämpliga för solcellsanläggningar gjordes 2012. Budget finns avsatt för fortsatt utbyggnad av solceller på kommunala fastigheter och vid nybyggnation är solcellerna inkluderade i projektkostnaden.

Förutsättningar för elproduktion ser olika ut i de halländska kommunerna. Halmstads fysiska förutsättningar för en större utbyggnad av vindkraften är begränsad, främst med anledning av försvarsmaktens behov. Vindkraft behandlas i Framtidsplan 2050.

Förebyggande av uppkomst av avfall och förbättrad utsorteringsgrad hanteras i avfallsplanen. När avfallet väl har uppstått behöver det tas om hand på bästa sätt i Halmstad eller någon annan stans.
Energiproduktion från avfallsförbränning klassas som återvunnen energi och jämföras med spillvärme från andra industriprocesser. Avfallsförbränning avger både fossil och biogen koldioxid. Detta förtydligas i en faktaruta.

Mål 1 Trygga en tillräcklig energitillförsel

HALMSTADS ENERGI OCH MILJÖ AB

HEM önskar ta på sig ett samordningsansvar i kommunen för elektrifiering av transporter. Vi ser att detta kommer att vara en betydande utmaning framöver där vi kommer att ex. behöva arbeta med en väl fungerande effektstyrning av vår laddinfrastruktur och den föränderliga fordonsflottan.

SVAR

Noteras.

Åtgärd 2. Ökad samverkan, dialog och krav mellan aktörer i alla ny- och ombyggnadsprojekt

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

Funderar på om KS ska stå med där, om det är som samordnare så ok men verksamhetsmässigt finns ingen fastighetsförvaltning inom KS (längre)(Mex)

SVAR

Ingen ändring görs.

Tillväxtavdelningen på kommunledningsförvaltningen har ett samordningsansvar för kontakter med näringslivet.

HALMSTADS ENERGI OCH MILJÖ AB

Vill lägga till i tidigt stadie till denna åtgärd.

SVAR

I tidigt stadie läggs till.

Åtgärd 3. Utveckla tillämpningar och produktionsmetoder för fjärrvärme och fjärrkyla, tex lågradig restvärme

HALMSTADS ENERGI OCH MILJÖ AB

Inte bara benämna produktion utan också distribution.

SVAR

Åtgärden omformuleras och distributionsmetoder läggs till.

HÖGSKOLAN I HALMSTAD

Att HEM har samordningsansvar här är rimligt men en bredare ansvarsfördelning och nyttoallokering rekommenderas för fallet restvärmetillämpningar.

Generellt efterlyses även ett resonemang kring utformning och drift av framtida fjärrvärmesystem med lägre systemtemperaturer som en förutsättning för ökad användning av förnybara energikällor och industriell restvärme (till exempel med referens till Ranagårdsprojektet).

SVAR

Synpunkten noteras, men resonemanget utvecklas inte här.

Mål 2 Öka den lokala och regionala produktionen av energi

HALMSTADS FASTIGHETS AB (30) bilaga

HIAB:s strategi är fortsatt solkraftutbyggnad i all nyproduktion och i alla förnyelseprojekt.

HFAB eftersträvar att köpa in all el till ett flerbostadshus i en punkt och att fördelningsmätare hushållsel, IMD, allt i syfte att få en större avsättning för lokalproducerad solcell i det egna huset med god ekonomi för såväl HFAB som bolagets hyresgäster.

SVAR

Noteras. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

Åtgärd 1. Stödja invånare och företag till att installera mer solenergi

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN (27)

Här skulle man kunna lägga in KS/SBK genom att vår roll i stöttningen kan vara att lyfta frågan och säkerställa möjligheterna i ex. planarbeten och markanvisningar (Mex)

SVAR

Kommunstyrelsen läggs till.

Åtgärd 3. Ökad energiproduktion från solceller på kommunens fastigheter

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Bra att uppmuntra till ökad lokal energiproduktion.
Kostnader bedöms höga.

SVAR

Noteras.

Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

NYA FÖRLAG

PRIVAT SW

- Kräv solceller på taken från 2022 vid bygglov till alla nya byggnader
- Bygg ut elproduktionen från vindkraftverk till 2030 så att den blir lika stor som hela elanvändningen inom kommunen
- Avveckla all användning av fossila eldningsolja innan 2025

SVAR

Kommunen kan inte styra längre än vad lagstiftningen kräver för annan verksamhet än kommunens egen. Halmstads fysiska förutsättningar för en större utbyggnad av vindkraften är begränsad, främst med anledning av försvarsmaktens behov.

Fokus 4. Klimatsmart konsumtion

LÄNSSTYRELSEN

På s. 10 står det att ”Konsumtionsbaserade utsläpp både inom och utanför Sveriges gränser beräknas stå för mer än 7 ton per person boende i Sverige och de utsläppen har ökat kraftigt sedan 1990” och på s. 25 står att de ”konsumtionsbaserade utsläppen ökat dramatiskt”. Den officiella statistiken visar dock snarare på en svag nedgång i absoluta tal och en betydande nedgång i relativa tal. År 2018 uppgick de konsumtionsbaserade utsläppen till 8,1 ton per invånare.⁵

SVAR

Texten redigeras enligt synpunkt.

--

Länsstyrelsen välkomnar att konsumtionsbaserad klimatpåverkan beaktas i planen liksom att åtgärderna inom klimatsmart konsumtion i huvudsak riktas mot kommunala verksamheter. Det vore dock önskvärt med kompletterande insatser som underlättar hållbara val för medborgarna, företag och organisationer. Detta kan exempelvis handla om att testa på klimatsmarta alternativ eller att underlätta återbruk och återvinning. Samtidigt vill Länsstyrelsen påtala att alltför stort ansvar inte ska läggas på enskilda medborgarna. Exempelvis bör målet om minskad klimatpåverkan från konsumtion av livsmedel inte vara avhängt av att grundskoleelever och boende på kommunens serviceboende gör aktiva val.

SVAR

Noteras.

BYGGNADSNÄMNDEN

Målen inom fokusområdet klimatsmart konsumtion bör kunna vara tydligare samt mer omfattande och långtgående. Bland annat bör fler och tydligare målsättningar med syfte att förebygga att avfall uppkommer kunna finnas, till exempel om åtgärder för ett ökat återbruk av produkter inom kommunkoncernen och minskat matsvinn vid kommunens restauranger.

SVAR

Synpunkten noteras. Inga ändringar görs. Det finns ett långtgående arbete med att minska matsvinn inom kommunverksamhetens restauranger. Detta är också en åtgärd i kommunens avfallsplan och tas inte upp här. Åtgärder för att förebygga avfall ingår i kommunens avfallsplan och arbete med ökat återbruk av produkter bedöms ingå i åtgärderna för mål 2.

MILJÖNÄMNDEN

Målen inom fokusområdet klimatsmart konsumtion bör kunna vara tydligare samt mer omfattande och långtgående. Bland annat bör fler och tydligare målsättningar med syfte att förebygga att avfall uppkommer kunna finnas, till exempel om åtgärder för ett ökat återbruk av produkter inom kommunkoncernen och minskat matsvinn vid kommunens restauranger.

SVAR

Synpunkten noteras. Inga ändringar görs. Det finns ett långtgående arbete med att minska matsvinn inom kommunverksamhetens restauranger. Detta är också en åtgärd i kommunens avfallsplan och tas inte upp här. Åtgärder för att förebygga avfall ingår i kommunens avfallsplan och arbete med ökat återbruk av produkter bedöms ingå i åtgärderna för mål 2.

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

I sista stycket på sida 26 avhandlas finansiella frågor, och inriktningen mot att investera hållbart. Det skulle kunna läggas till att kommunen ska sträva mot att använda sig av Gröna lån, där detta är möjligt, vid finansiering av koncernens eget medelsbehov, dvs vid upplåning. Genom att låna ”grönt” bidrar kommunen till det ”gröna” finansiella marknadsutbudet, och kan eventuellt erhålla lägre

⁵ <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaserkonsumtionsbaserade-utslapp-Sverige-och-andra-lander/>

upplåningskostnader. Det ställer dock krav på kommunen att kunna deklarerat att vissa av kommunens investeringsprojekt är ”gröna” vilket innebär visst merarbete. Det kan även övervägas om detta ska vara en ”åtgärd” i planen.

SVAR

Texten kompletteras enligt synpunkt. En ny åtgärd (3) läggs till mål 4.

HÖGSKOLAN I HALMSTAD

Att konsumtionsbaserade utsläpp tas med i energi- och klimatplanen är bra.

Men, beaktas, och i sådana fall hur, utsläpp från industriprodukter som producerats i Halmstad men som exporterats och konsumeras någon annanstans? Ett förtydligande kring denna fråga rekommenderas.

SVAR

Ingen ändring görs. Bedömningen är att utsläpp från produkter som tillverkas i Halmstad ingår i statistiken i kapitel 3.2.

HALMSTADS NATURSKYDDSFÖRENING

En stor del av Halmstads koldioxidutsläpp kommer från konsumtionen av varor som produceras i andra länder, och även utrikes resor med flyg, som har fördubblats de senaste 20 åren. I planen för klimat och miljö står inte om åtgärder för att försöka påverka denna trend i en annan riktning.

Runt Halmstad så växer shoppingområden fram, där stora butikskedjor vars affärsidé är att sälja många billiga produkter med låg hållbarhet etablerar sig.

I planen för klimat och energi står om hur vi i framtiden måste gå mot en cirkulär ekonomi, där vi skaffar föremål av en hög kvalitet som kan repareras snarare än att köpa nya saker. Hur det ska åstadkommas står det ingenting om.

Halmstad kommun borde arbeta för att inte locka till sig den typen av verksamheter i stadens periferi, utan att satsa på att fylla befintliga byggnader i stadskärnan (som påpekas i planen är det mest resurseffektivt att återanvända befintlig bebyggelse). Därtill att satsa på företag med en hållbar profil och högkvalitativa varor, och fler aktörer inom reparation och återbruk.

För att göra folk medvetna om vilken effekt deras konsumtionsval har, är ett alternativ att klimatmärka även andra varor än bara mat på kommunens restauranger, som föreslås i rapporten. Kommunen kunde också försöka informera invånarna genom kampanjer, utskick och events.

Också betydelsen av maten vi konsumerar lyfts i rapporten, här nämns utländskt kött som en klimatbov. Föreslagen åtgärd är att klimatmärka mat på kommunens restauranger. Halmstad naturskyddsförening önskar att Halmstad kommun gör mer än så, med påverkansarbete mot de aktörer som importerar den största andelen utländskt kött – livsmedelsaffärerna samt övriga, ej kommunala restauranger. En policy en klimatsmart kommun borde ha, och något att stolt visa upp, vore att inte importera kött från andra sidan jordklotet.

Åtminstone så borde animalieprodukter från utlandet klimatmärkas i livsmedelsaffärerna.

Som det står att läsa i rapporten så är svensk mat förhållandevis resurseffektiv, än bättre blir det att konsumera lokalt producerade varor. Halland har en mängd livsmedelsproducenter som är driftiga och innovativa, Reko Ring är ett bevis för det. Halmstad kommun kunde stötta denna verksamhet på olika sätt, göra det ännu lättare för lokala producenter genom att erbjuda en plats att bedriva verksamheten, kanske med en saluhall. Även att på andra vis stötta regenerativ livsmedelsproduktion som är hållbar och klimatsmart, förslagsvis genom upphandling till kommunens restauranger.

SVAR

Noteras. Kommunen har en viktig funktion i att förmedla information till invånarna om hållbar konsumtion. Kommunen har inte rätt att kräva att privata aktörer klimatmärker varor och produkter.

KLIMATAKTION

58% av svenskarnas konsumtion förorsakar utsläpp i andra länder. Det är då särskilt nödvändigt att hållbarhetsperspektivet betonas.

Efterlyser förslag till kommunala aktiva åtgärder härvidlag. Kan kommunen underlätta etableringar inom återvinnings/ reparationsbranschen? Kan kommunal utbildning, direkt eller genom studieförbund, förbättra och utvidga reparationsintresset och kunskapen?

Kan reparation ingå i läroplaner eller som riktade utbildningsinsatser för lärare och elever i skolan?

Bra att kommunen verkar för klimatmärkning vid egen upphandling. Kommunen bör kunna ta initiativ att få fram klimatmärkning i handeln. Tyvärr finns nu ett motstånd mot öppen ursprungs- och klimatmärkning. Här kan uppmuntran i olika former vara på sin plats. Arbetet med livscykelanalyser bör breddas till alla varuslag

Kommunen behöver uppmuntra minskning och dokumentera matsvinn i alla sammanhang särskilt på restauranger men också i privata hushåll.

Vid upphandling bör kommunen kräva information om hur livsmedelsproducenten hanterar sitt svinn. Hållbarhetscoacher kan vara en hjälp för förvaltningar och bolag att reducera sina utsläpp och befrämja hållbarhetsperspektivet vid alla former av upphandling.

SVAR

Noteras. Kommunen har en viktig funktion i att förmedla information till invånarna om hållbar konsumtion. Kommunen har inte rätt att kräva att privata aktörer klimatmärker varor och produkter.

Jord och skogsbruk.

Kommunen bör utvidga sitt intresse till ett klimatsmart jordbruk och skogsbruk inom kommunen i samarbete med intresseorganisationer och Länsstyrelsen. Synnerligen angeläget är att skapa kolsänkor i naturen och att effektivt tillvarata organiskt avfall för biobränslen.

Investering och divestering

Av yttersta vikt är att alla finansiella investeringar är klimatsmarta. Därtill skall kommunen divestera alla finansiella tillgångar som innebär stöd till fossilindustri och annan klimatförstörande verksamhet.

SVAR

Synpunkten noteras. Investeringar regleras genom kommunens finanspolicy. Den säger att kommunens placeringar ska ske på ett etiskt och miljömässigt försvarbart sätt. Utöver avvägningen mellan avkastning och risk ska därför hållbarhetsaspekter beaktas i placeringsverksamheten.

Mål 1 Klimatpåverkan från konsumtion av livsmedel ska minska

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Upphandlingsenheten har en central roll att stödja och till viss del driva arbete med att ta fram krav i upphandlingar som bidrar till att uppfylla målen. Kostnader bedöms måttliga.

SVAR

Texten kompletteras enligt synpunkt. Flera remissinstanser har lyft fram upphandlingsfunktionens centrala roll i sammanhanget. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

Åtgärd 1 Klimatmärkning av maten på menyer i kommunens restauranger

SERVICENÄMNDEN

Det rekommenderas att undvika att ha olika krav i flera styrande dokument så här borde man i stället hänvisa till kommunens måltidsriktlinjer och eventuellt ändra i dem. Åtgärderna bör skrivas som en strävan och inte som ett krav.

SVAR

Åtgärden omformuleras och hänvisning görs till måltidsriktlinjerna som ska antas under våren 2021.

UTBILDNINGS- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

Servicekontoret levererar den mat som konsumeras i de olika verksamheterna och den behöver förutom att vara klimatsmart även vara av sådan kvalitet att den tilltalar exempelvis gymnasieelever att äta. Rätt rätt som är tillagad rätt gör att det attrahera unga att äta vilket leder till bättre hälsa och mindre matsvinn. Kostnader bedöms som låga eller besparing.

SVAR

Noteras. Inga ändringar görs. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

Mål 2 Klimatpåverkan från övriga konsumtionsvaror ska minska

HEMVÅRDSNÄMNDEN

När det gäller inköp av produkter till våra verksamheter och den klimatpåverkan som den har så förutsätter vi att det hanteras i upphandlingsprocessen. Vi köper varor som är upphandlade och som finns i avtalskatalogen.

SVAR

Texten kompletteras enligt synpunkt. Flera remissinstanser har lyft fram upphandlingsfunktionens centrala roll i sammanhanget.

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Upphandlingsenheten har en central roll att stödja och till viss del driva arbete med att ta fram krav i upphandlingar som bidrar till att uppfylla målen. Kostnader bedöms måttliga.

SVAR

Texten kompletteras enligt synpunkt. Flera remissinstanser har lyft fram upphandlingsfunktionens centrala roll i sammanhanget. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

Åtgärd 1 Ställa krav på att material och produktionsprocess har låg klimatpåverkan

SERVICENÄMNDEN

Det är inte definierat vad som räknas som låg klimatpåverkan. För att kunna ställa krav måste man ha möjlighet till, och rutiner för att följa upp material- och produktionsprocess.

Vi spår höga kostnader för genomförande.

SVAR

Vad som räknas som låg klimatpåverkan är beroende av vilken produkt eller tjänst som upphandlas och det är därför inte möjligt att specificera det ytterligare i detta dokument. Vidare revideras åtgärden genom att krav på att produktionsprocess ska ha låg klimatpåverkan tas bort. I övrigt noteras att kommunen, i det fall detta inte redan finns, behöver ta fram rutiner för att kontrollera och följa upp materialval.

Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

2.1 För att kunna ställa relevanta krav måste de vara mätbara, så man kan se en förändring och realistiska. Man måste också redan i kravställandeskedet ha klart för sig hur detta ska utvärderas och verifieras. Att ställa krav på verifikat av utsläpp från produktionsprocess kan i många fall innebära att kommunen inte får anbud och därmed inte får de produkter det finns behov av. Ett förslag är att börja med att mäta utsläpp vid drift eller förbrukning av varan och endast göra LCC-kalkyler där detta anses rimligt.

SVAR

Åtgärden revideras i enlighet med synpunkten. Krav på att produktionsprocessen har låg klimatpåverkan tas bort.

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Komplettera/förtydliga gärna med krav på förpackningar, förpackningsmaterial och effektivt emballage vid transporter.

SVAR

Ingen ändring görs. Frågan hanteras redan idag i ordinarie upphandlingsprocess samt ingår i kommunens avfallsplan.

Åtgärd 2. Ställa krav på att produkter som köps in utformas för en lång livslängd som gör det lättare att återanvändas och repareras och slutligen materialåtervinnas.

SERVICENÄMNDEN

Bedöms vara initialt höga kostnader för genomförande vilket bör beaktas i budgetarbete.

SVAR

Noteras. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

2.2 Det nämns ”köps in”. Borde det inte även gälla produkter som leasas eller hyrs?

SVAR

Åtgärden (nya åtgärd 3) kompletteras enligt förslag. Inköp till kommunen gäller även produkter som leasas eller hyrs in.

Mål 3 Klimatpåverkan vid byggnation och andra investeringar ska minska

LAHOLMSBUKTENS VA AB

Utförandet av projekt bör ske klimatsmart med minimerade transporter, grävarbeten, materialanvändning mm. Kravställ i upphandlingar och följ upp.

Upphandlingsenheten har en central roll att stödja och till viss del driva arbete med att ta fram krav i upphandlingar som bidrar till att uppfylla målen. Kostnader bedöms måttliga.

SVAR

Texten kompletteras enligt synpunkt. Flera remissinstanser har lyft fram upphandlingsfunktionens centrala roll i sammanhanget. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

Åtgärd 2 Kontinuerlig skötsel och underhåll som förlänger livstiden hos byggnader och tekniska installationer

KULTURNÄMNDEN

Kulturnämnden bedömer att det kommer att medföra höga kostnader om alla tekniska installationer ska bytas ut mot energisnål teknik. (åtgärd 1 och 2)

SVAR

Åtgärd 1 och 2 tas bort eftersom dessa ingår i fokus 2 resurseffektiv och fossilfri bebyggelse. Nya åtgärdsförslagen har fokus på återbruk vid renovering, rivning och nybyggnation.

Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

UTBILDNINGS- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden förutsätter att skötsel och underhåll av fastigheter genomförs i sådan omfattning att optimal livslängd erhålls.

Kostnader bedöms som låga eller besparing.

SVAR

Svaret noteras. Kostnadsbedömning redovisas separat i bilaga 3.

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

3.1 För att kunna ställa relevanta krav måste de vara mätbara, så man kan se en förändring och realistiska. Man måste också redan i kravställandeskedet ha klart för sig hur detta ska utvärderas och verifieras. Att ställa krav på verifikat av utsläpp från produktionsprocess kan i många fall innebära att kommunen inte får anbud och därmed inte får de produkter det finns behov av. Ett förslag är att börja med att mäta utsläpp vid drift eller förbrukning

SVAR

Åtgärden revideras i enlighet med synpunkten. Krav på att produktionsprocessen har låg klimatpåverkan tas bort.

HALMSTADS FASTIGHETS AB bilaga

Hållbar materialanvändning och resursnyttjande samt minskad klimatpåverkan inom bygg, renovering och förvaltning är viktiga områden som behöver stort fokus framöver och kommer att kräva samverkan mellan aktörer.

HFAB låter klimatberäkna samtliga nybyggnadsprojekt sedan 2020, något som enligt lag ska göras från 1 januari 2022 i form av en klimatdeklaration. I takt med ökad kunskap kommer klimatkrav att kunna sättas. HFAB ser gärna ökad samverkan och dialog i kommunen och länet kring klimatkrav i upphandling av byggprojekt.

HFAB ser även ett stort behov av samverkan inom kommunkoncernen och i länet för att stimulera och underlätta cirkulärt byggande och förvaltning.

SVAR

Noteras.

HÖGSKOLAN I HALMSTAD

Värdet av denna åtgärd torde vara avsevärt. En av nycklarna till den cirkulära ekonomin! Kunde beskrivas mer utförligt och betonas med betydligt mer eftertryck i planen.

SVAR

Texten kompletteras.

Kapitel 5. Globala mål och nationella miljökvalitetsmål

Inga redovisade synpunkter

Kapitel 6. Samlad miljöbedömning

LÄNSSTYRELSEN

I andra stycket på s. 31 står det att kommunen bedömer att genomförandet av planen ”inte kan antas innebära betydande påverkan på miljön, människors hälsa och säkerhet eller hushållningen med mark, vatten och andra resurser”.

Länsstyrelsen delar bedömningen att planen inte kommer medföra sådan betydande negativ påverkan på miljön, människors hälsa och säkerhet eller hushållningen med mark, vatten och andra resurser att en miljöbedömning krävs.

SVAR

Noteras.

INTERNREMISS KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

I detta kapitel framkommer väldigt tydligt tidigare omnämnd problematik med att det föreslås tas en plan i KF med mål som ska nås utan beaktande av annat. Kommunen bör inte ha mål i denna typ av dokument.

SVAR

Enligt Lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Planen fastläggs av kommunalfullmäktige.

Vid framtagning av planen har andra kommunala styrdokument tagits i beaktande. Under samrådet har några nämnder påpekat ytterligare riktlinjer som nu har beaktats i planen.

HÖGSKOLAN I HALMSTAD

Angående miljöbalken kap. 6 rekommenderas att ett omdöme gällande uttalandet ”Kommunen bedömer att ett genomförande av planen inte kan antas innebära betydande påverkans på miljön, människors hälsa...”, inhämtas från en extern oberoende part.

Formuleringen ”Mål och åtgärder som anges kommer även att ge en positiv inverkan på flera av de globala målen...” skulle kunna omformuleras till ”... förväntas även att ge en positiv...”.

SVAR

Miljöbalken föreskriver att kommunen ska göra ett ställningstagande om planen kan antas innebära betydande miljöpåverkan mm. Länsstyrelsen delar kommunens ställningstagande.

Formuleringen ” kommer även att ge en positiv inverkan” ändras enligt förslag.